

MİMAR SİNAN

Alıntı

buada bulge den de bahsedildi ki s: 48-49-50-51

4. P.S. Büyük Üstadın Mescidi Şekûr OKTEN
5. Yeni Bû. Görevliler
6. Masonluk Çalışmalarını Düzenleyen Unsurlar Fikret ÇELTİKÇİ
19. Masonik Yaşamın Sonsuz Etkisi Çeviren: Raşid TEMEL
23. Modern Masonluğun Tarihçesi Necip ALÂYELİ
33. Abraham Lincoln Mason mu idi? Çeviren: M. Fuad AKEV
37. Eski Türklerde Tuğra, Ok, Yay Sembolü Reşat ATABEK
43. İcnik Sütûn (Akıl) Tayfur TARHAN
52. Nşpolyon Mason mu idi C.N. BATHAM
55. O ayların İçinden Derleyen: Sahir ERMAN
58. Localardan Haberler Mimar Sinan
65. Aramızdan Ayrılanlar Mimar Sinan
67. Fihristler

MİMAR SİNAN

**Gevsemeyin, endişe etmeyin. İncancınız
sağlamsa, mutlaka başaracaksınız.**

Şânı Yüce Kur'an, S. III. 139

Kapak kompozisyonu : ŞİNASI BARUTÇU
YENİLİK BASIMEVİ — TIPO — OFSET
Tel : 43 55 72 * İSTANBUL — 1981

MİMAR SİNAN

Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locasının
tarihî, çağdaş ve gerçekçi açıdan
araştırma ve yayın organıdır.

Hür ve Kabul Edilmiş Masonlar Büyük Locası adına
imtiyaz sahibi : Cavit YENİCİOĞLU

Yazı işlerini fiilen idare eden : T. Zihni TARHAN

DERGİDE ÇIKAN YAZILARIN SORUMLULUĞU YAZARLARINA AİTTİR.

ÜÇ AYDA BİR ÇIKARILIR, ÜYELERE MAHSUSTUR. PARA İLE SATILMAZ

1981

Nuruziya Sokağı 25, Beyoğlu, Tel : 49 47 53

SAYI : 40

4. P.S. Büyük Üstadın Mesajı Şekür OKTEN
5. Yeni Bü. Görevliler
6. Masonluk Çalışmalarını Düzenleyen
Unsurlar Fikret ÇELTİKÇİ
19. Masonik Yaşamın Sonsuz Etkisi Çeviren: Raşid TEMEL
23. Modern Masonluğun Tarihçesi Necip ALÂYELİ
33. Abraham Lincoln
Mason mu İdi? Çeviren: M. Fuad AKEV
37. Eski Türklerde
Tuğra, Ok, Yay Sembolü Reşat ATABEK
43. İonik Sütûn (Akıl) Tayfur TARHAN
52. Napolyon Mason mu İdi Çeviren: Mişel MARGULİES
55. Olayların İçinden Derleyen: Sahir ERMAN
58. Localardan Haberler Mimar Sinan
65. Aramızdan Ayrılanlar Mimar Sinan
67. Fihristler

P.S. BÜYÜK ÜSTADIN MESAJI

25 Nisan 1981 Cumartesi günü yapılan Büyük Loca toplantısında Büyük Üstat seçildim.

İs'adım yapılp çekici elime aldığım dakikalar hayatımın en mutlu ânı olmuştur. Sizlere, Türk Masonluğuna, Dünya Masonluğuna ve Masonlarına, nihayet bütün insanlara yararlı olmağa çaba sarfedeceğim. Bu çabamda bana yardımcı olunuz.

Masonluk geniş bir demokrasi içinde büyük bir disiplin müessesesidir. Çekicimi bu şekilde tutacağıma emin olmanızı istiyorum.

Benden evvel Büyük Üstatlık yapmış olan kardeşlerimden Eb.: Maş.: 'a intikal edenleri rahmet, yaşantılarına devam edenleri minnetle anıyorum.

Şekûr OKTEN
Büyük Üstad

25 Nisan 1981 Cumartesi günü B.Ü. Lo. toplantısı yapılmış ve yeni Büyük Görevliler Kuruluna aşağıda isimleri yazılı kardeşler seçilmiştir :

P.S. Büyük Üstat	Şekûr OKTEN
Büyük Üs.: Kaymakamı	Cavit YENİCİOĞLU
Büyük Üs.: Kaymakamı	Yüksel KAZMİRCİ
Büyük I. Nazır	Orhan ALSAÇ
Büyük II. Nazır	Sait PENBECİOĞLU
Büyük Sekreter	Suha UMUR
Büyük Hatip	Moiz BERKER
Büyük Hazine Emini	Suat AĞAGIL
Büyük Hasenat Emini	Sadi ARAL
Büyük I. Muhakkik	Nafi Ziya BAŞAK
Büyük I. Tören Üs.:ı	Halil MÜLKÜS
Büyük Kutsal Kitap Emini	Abdurrahman ERGİNSOY
Büyük Koruyucu	Teoman GÜRE
Büyük Sancaktar	Sungur BABAOĞLU
Büyük Sekreter Yar.:	Nesip AKSÜT
Büyük Haz.: Em.: Yar.:	Yusuf NOMAL
Büyük Hatip Yar.:	Osman ERTÖRER
Büyük II. Muhakkik	Hüsamettin ARAL
Büyük II. Tören Üs.:ı	Bekir TANTÜRK
Büyük Gözcü	Kemal KARAMERCAN

Masonluk Çalışmalarını Düzenleyen Unsurlar

İDEALLER—İLKELER—KURALLAR—ÂDETLER.

FİKRET ÇELTİKÇİ

Masonluk kavramı üzerinde pek çok görüş ve fikir belirtilmiştir. Bu görüş ve fikirlerin berraklığa kavuşturulması bakımından masonluğun ana unsurlarının gözden geçirilmesi, mümkün olduğu kadar sade bir şekilde incelenmesi çok yerinde olur. Bu unsurlardan çıkarılacak verilere göre masonluğun ana sorunları üzerinde belirgin ortak kavramları tesbit etmiş olabileceğiz. Bu düşünce ile masonluğumuzun daha açık bir şekilde tanımlanmasını sağlayacağını sandığım şu dört unsuru incelemek istiyorum: Masonluk **İdealleri, İlkeleri, Kuralları ve Âdetleri**. Bu incelemede özellikle aradığım masonluğun tanımlanmasında ortak bir sonuca ulaşmaktır.

Önce şu hususu belirtmek istiyorum: Hep bildiğimiz üzere, masonluk aslında «initiatique» bir kuruluştur. Masonluk eski geleneklere bağlı kalarak, çok eski devirlerden kalma usullerle, bir takım belirli sembolleri ve allegorik ifadeleri kullanır. **Sembol**, soyut bir fikri veya bir şeyi belirten bir şey veya canlı bir varlıktır. **Alegori** ise, bir fikrin bir tasvir -image- ile ifade edilmesidir. Sembol için bir örnek

vermek verekirse, şakul veya tesviye aletlerini gösterebiliriz. Bu aletler bizim kullandığımız lisanda dürüstlüğün ve eşitliğin sembolleridir. Bu semboller masonlarca bu anlamda kabul edilmiş ve ortak bir karara bağlanmıştır. Yani, ortak bir anlaşmanın sonucu olarak, bu aletler çok eskidenberi, sözünü ettiğimiz kavramlara somut birer örnek ve temsil edici birer varlık olmuşlardır. Alegorilerde bu kadar kesin bir anlaşmaya varılmış olduğu söylenemez. Ele alınan ifadeler çoğu zaman değişik yorumlara yol açabilmektedir. Bu görüşlere dayanarak denilebilirki, gerek sembollerin gelişi güzel kullanılmasında, gerekse allegorik ifadelerde ortak kabullerin dışına çıkılması hallerinde, anlaşmazlıklara yol açılabilir. Bu itibarla bu gibi kullanmalarda çok dikkatli olmamız gerekmektedir. Masonlukta sık sık sözü geçen menkibeler - lejantlar - az çok allegorik ifadelerle anlatılmaktadır. Bu menkibeler, tarihi değerleri bakımından değil, fakat özellikle anlatışlardaki allegorik yönleriyle önemlidir. Eğer bu hususta değişik yorumlara gidilirse, masonluk evrenselliğinden çok şeyler kaybeder.

Masonların çalışmaları sırasında kullandıkları semboller veya allegorik ifadeler, aslında birer araçtan ibarettir. Şu kadar varki, ele alınan semboller veya alegorik ifadeler, çoğu zaman kişisel görüşleri yansıtmaktadır. Bu nedenle bu araçlar gelişi güzel kullanılırsa, dinleyenlerde bunları kullananların kastettikleri anlam canlandırılmış olmayabilir. Bu anlaşmazlık yalnız iki mason arasında değil, belki de bütün mason camiasında da belirebilir. Netekim bu gibi değişik yorumlar yüzünden bir çok obediyanst içinde zaman zaman düzen ve ahengin şarsıntılar geçirdiği görülmüştür. Bu itibarla ortak bir anlayışa ulaştırılamamış bu çeşit sembol ve alegorik ifadeleri her fırsatta kullanmaktan kaçınmak yerinde olur.

Bu mülahazalardan sonra, esas konumuza dönerek, masonlukta sık sık kullandığımız terimlerle ilgili olarak bildiklerimi belirtmeğe çalışacağım. İdeal, ilke, kural ve âdet sözcüklerinin bizlerde yarattığı kavramlar, bir ölçüde, masonluğun özünü oluşturmakta olduğu kanısındayım.

1 — İdeal

İdeal, oldukça kompleks bir içeriliği olan bir kavramdır. Çeşitli lügat ve ansiklopedilere göre, İdeal : yalnız, zihinde, hayalde mevcuttur. İdeal, zihnin tasarladığı bütün mükemmeliyetleri kendinde toplayan soyut bir mefhumdur. İdeal, bir vasfın - niteliğin -, bir iş

veya hareketin ulaşmaya yöneldiği, gittikçe daha fazla yükselen bir kademeyi veya mertebeyi işaretler.

Ünlü bilgin Littré'ye göre İdeal, zihnin, gerçekten bağımsız olarak, fikren şekillendirdiği mükemmeliyetin soyut olarak belirlenmesi, bütünleştirilmesidir.

Bu tanımlamalardan anladığımıza göre, İdeal hep zihnin yarattığı ve gerçeğin bir bakıma karşıtı gibi gösterilen soyut bir kavramı oluşturmaktadır. Buna karşılık, bazı düşünürler İdeali tam anlamıyla gerçeğin karşıtı olarak değil, fakat güzelliği görkemleştirilmiş gerçeğin ta kendisi olduğunu ileri sürmektedir.

Eski Yunan devrinin büyük filozofu Eflâtuna ve diğer bütün Eflâtunculara göre İdeal olan ancak başka bir âlemde - öbür dünyada - var olabilir. Bu dünyada her şey öbür âlemdeki mükemmel olanların birer suretidir. Örneğin, bu dünyada gördüğümüz bir kedi, «kediliğin» ideal niteliklerini kendisinde toplayan öbür âlemdeki asıl gerçek kedinin bir suretidir. (kopyesi)

Bu görüşe göre bu âlemde hiç bir şey mükemmel olamaz. Bu nedenle olanlarla yetinmek gerekir. Şu kadar varki, Eflâtunun, evrende her şeyin Tanrı tarafından en iyi şekilde düzenlenmiş olduğu iddiasıyla, pek de iyi tanıyamadığı evrenimizde, yalnız gerçek varlıkların kopyelerinin bulunduğu fikri bir bakıma çelişki örneği olmaktadır.

İdealin gerçeğin karşıtı olduğu fikrinde olanlara veya Eflâtunun görüşlerini benimseyenlere karşılık, soyut ve somut örnekleriyle, bizim gerçek dünyamızda da zihnin yarattığı **mükemmel** varlıklara ve çeşitli güzel ve yüksek kavramlara uygun veya hiç olmazsa onlara yaklaşmış olanların görülebileceğini kabul edenler bulunmaktadır. Başka bir deyimle denilebilirki, bu âlemde de hayallerimizin yarattığı Ideale büyük ölçüde yaklaşmanın mümkün olduğunu kabul edenler bulunmaktadır. Kötümser görüşlüler bu fikri aslâ kabul etmemektedirler, örnekler göstererek bunun imkânsızlığını iddia etmektedirler. Aksi mütaleada olanlar ise, ne kadar güç olursa olsun, insanların akl-u-hikmetin rehberliğinde er geç Ideale yönelmeği ve ona yaklaşmayı başaracakları inancındadırlar. Dünyamızda insan oğlunun gerçekleştirdiği sayısız yapıtlar bu iddianın delilleri olarak gösterilmektedir. Eski ve yeni görkemli abideler, yapıtlar, mâbetler, yüzlerce büyük ressamın ve heykeltıraşın yapıtları, ölümsüz müzik eserleri,

edebiyat şaheserleri ve daha başka bir çok mükemmel yapıtları zikretmek mümkündür.

Ayrıntılarına girmeden bir noktaya daha temas etmek yerinde olacaktır. İdeale yaklaşmak bir bakıma gelişme işidir. Değişik alan ve konularda bu gelişmenin hızı değişik olabilir. Bir çok halde hız ne kadar büyük olursa olsun, gelişmenin tasarlanan noktaya varışını görmek bir insan ömrü içinde mümkün olmayabilir. Fakat yine de insan azimle böyle bir gelişmenin peşinde olmakla hem kendi nefsinin tatmin etmekte, hem de toplum içindeki görevlerinden en önemli birini yerine getirmektedir.

İdeale ulaşma arzusu - idealizm - bir çok filozofun düşüncesine göre hem bir güçtür, hem de bir tehlike!. Güçtür, çünkü ideal, arkasından gidenlere çalışmalarında şevk ve heyecan sağlar. Onların, yapıtlarının mükemmel yetini sağlamak için gerekli olan çalışma gücünü artırır; onları bilginin arkasından koşturur. Bir kelime ile idealizm insanların büyük işlerinde en güçlü yardımcısıdır.

Böyle olmakla beraber idealizm sosyal alanda, özellikle siyaset ve din konularında, zaman zaman tehlike kaynağı olabilmektedir. İnsanların ölçüsüz ihtirasları yüzünden ortaya çıkan değişik ideal görüşleri, çatışmalara kadar giden ayrılık nedenlerini oluşturabilmektedir. Böyle olunca idealizmin gücü ferdleri ve toplumları birbirine düşürebilmektedir. Tehlike işte buradadır!.

İster bir güç, isterse bir tehlike kaynağı olsun, idealizm ferd veya toplum için bir gaye, bir hedef anlamına dönüşmektedir. Yani insanlar ideal derken genellikle amaç ve hedefleri öngörmektedirler.

Bu genel açıklamalardan sonra şu soruyu sorabiliriz : Masonluk için ideal nedir?

İdealin genel tanımlamalarından çıkardığımız sonuçlara göre, diyebilirizki, bir tek cümle ile masonluktaki idealin ne olduğunu belirtmek mümkün değildir. Spekülatif masonluğun kurulduğu gündenbergi geçen iki buçuk yüzyılı aşan süre içinde masonluk ideali veya idealleri zaman ve mekân içinde değişik amaç ve hedeflere yönelmiştir. Bununla beraber, ilk kuruluş yıllarından beri, belki de en çok göze çarpan ve süreklilik gösteren ideal, **evrensel bir kardeşlik** kavramının benimsenmesi ve gerçekleştirilmesi arzusu ile ilgili olmuştur. Bu güç için evrensel ölçülerde başarılması şöyle dursun, masonluğun

kendi iç bünyesinde bile gerçek anlamda sonuca ulaştırılmış olduğunu söylemek mümkün değildir. Böyle olmkala beraber, yine de mason topluluğunun en çok başarıya ulaştığı ideal budur. Masonluk içinde kardeşlik bağları oldukça yaygın ve köklüdür.

Ancak bir cemiyetin kendisine özgü bir ideal araştırması, insanlık adına fazla bir önem taşımaz. İyi niyetli insanların topluluğu olan masonluk, durmadan yeni hayat koşullarına uyma ve yeni esaslara bağlanma gerekliliğini gördüğü halde, yine de değişmeyen, geleneksel esaslara bağlı kalmaktadır. Bir taraftan ilerici olduğunu ileri sürmekte olan masonluk, bir taraftan da çok eski zamanlardan kalma esaslara sıkı sıkıya bağlı olduğunu ilân etmektedir. İlk bakışta bazılarına çelişkili gibi görünen bu davranış, masonluk san'atını iyi kavramış olanlar için hiç bir sakınca arz etmemektedir. Zira masonluğun geleneksel esasları çağın icabı olan ilericilik gayretlerine hiç bir şekilde engel olmamaktadır. Bu suretle masonluk zaman ile değişen koşullara uyarak, gaye ve hedeflerini daima canlı tutmak, daha başka bir deyimle, esas olarak kabul ettiği gaye ve hedeflerine ulaşmak için, yöntemlerini sık sık düzenlemek zorunda kalmaktadır. Bunu yaparken, hiç bir zaman benimsediği ideallerinden ve geleneklerinden vaz geçmeyi düşünmemiştir.

Masonluk spekülâtif devreye geçerken, yüzyıllardan beri süren din ve siyaset kavgalarının yarattığı bıkkınlık, bazı aydın kişilerin masonluğun yeni esaslara göre düzenlenmesinin gerekli olduğunu kabul etmiş olduklarını biliriz. Bu tarihten başlamak üzere her mason obediyanı, şu veya bu şekilde masonluğun gaye ve hedefi olarak, her şeyden önce, «Ferdin ve Toplumun Salahını» aramayı ele almıştır. Hemen her devirdé ferd ve toplum değişik nedenlerle ve genellikle hakkaniyet dışı baskılarla sıkıntıya düşmüş ve acı çekmiştir. Politika ve dinî münakaşalara karışmayı kendisine yasaklamış olan masonluk ferd ve toplum için her zaman belirebilen sıkıntıları ve acıları önlemek için gayret sarfetmeği öngörmüş, bunların etkisini hafifletmek için çalışmayı gaye ve hedef olarak kabul etmiştir.

Bu gaye ve hedefe ulaşabilmek için masonluk toplum içinden seçtiği iyi ahlâklı aydın kişileri sinesine toplar ve onlarla, ferd ve toplumun salahını sağlayacak koşulların ne olabileceğini araştırır. Bu maksatla da masonluk hakikatın aranmasını ön planda tutar ve gaye ve hedefe yönlilik yolun gerçek bilgiye dayanan hakikat üzerinden geçtiğini kabul eder.

Unutmamak gerekirkki, hakikat ile Yanlışlık bazen iç içe karışmış olarak belirir. Böyle olunca önümüze çıkan veya konulan her hangi bir olayın bilimsel bir şüphecilik içinde incelenmesi gerekir. Hakikat, düşüncenin objesine uygunluğu oranında değerlidir. Bir başka deyimle, Hakikat gerçekten «var» olanın teyididir. Hakikat, yargıların gerçeğe uyması anlamını taşır. İşte bu görüşlere uygun olarak hakikatın aranması sayesinde, Ferd ve Toplumun salahı çareleri üzerindeki çalışmaları yapınak, masonluğun birinci derecede önemli bir görevidir. Masonluk bu sayede gaye ve hedeflerine yaklaşmış olabilir. Masonluğun kuruluşunun mucip sebebi buradadır. Bunu hiç bir zaman unutmamak grekir.

2 — İlke.

Masonluğun, üzerinde en çok durduğu terimlerden biri de ilke sözcüğüdür. İlke, - Prensip - kelimenin etimolojik anlamı bakımından ilk sebep, köken, kaynak kavramlarını içermektedir. Kullanış yerine göre ilke bunlardan birinin yerini alabilmektedir.

Eski Filozoflar ve Mantıkçılar için ilke doğru ile yanlışın birbirinden ayırd edilmesini sağlayan en önemli kriteri oluşturmakta idi. İlke, reddi mümkün olmayan bir hükmü gösterirdi.

Rönesans ve daha sonraki devirlerin düşünürleri için ilke, her hangi bir bilgi alanında en önemli ve en genel hakikatlardan oluşmuştur.

Ahlkiyat üzerinde fikir beyan edenlerin genel görüşlerine göre, İlke, açık şekilde belirtilmiş olan ve uygulanması gereken hareket esasını ortaya koymaktadır.

Bu açık ve seçik tanımlamalara rağmen, ilkelerin tam olarak kavranması ve gerekli şekilde ve lde uygulanması çok g bir iştir. Dikkatli olunmazsa, bedihi bir hakikatı yansıtır gibi gözüken bir ilke yanlış yorumlara yol aabilir. Bu yorumlamalarda sağduyu bizlere rehber olmaktadır. Ancak bu rehberlik yeterli olmayabilir. Burada, üzerinde durduğumuz ilkeler sosyal alanla ilgilidir. Bunlar ise, fizik veya özellikle termodinamikte uygulanan prensipler gibi binlerce deneyden sonra kesinlikle isbatlanmış ilkeler değildir. Dolayısıyla bu çeşit ilkelere dayanılarak belirli konularda açıklamalara girişmek ve yargıya varmak çoğu kez yetersiz olabilir. Bu gibi hallerde çok dikkatli ve uyanık olmak gerekir. Sosyal konularda baş vurulan ilke-

lerin her kes tarafından tereddütsüz bir şekilde kabul edilecek bir nitelik taşıması ve genel bir güvene erişmiş olması gerekir.

Masonlukta ele alınan ilkeler de bu nitelikleri haiz olmalıdır. Masonluğun gaye ve hedef olarak tesbit ettiği «ferdin ve toplumun salâhını sağlamak» maksadıyla yürütülen çalışmalar ile ilgili olarak pek çok prensibin ele alınması mümkündür. Netekim her mason bir çok ilkenin varlığını kabul eder görür. Böyle olmakla beraber genellikle ortaya konan prensiplerin gerçek olanları hakkında kesin ve güvenli bir karara varılmış olduğu söylenemez. Ancak her zaman sözü edilen iki önemli prensip bütün masonlar için kesinlikle kabul edilmiştir. Bunlar **Tolerans** ve **Solidarite** ilkeleridir.

Tolerans.

Masonluğu tanımlamaya çalışanlar genellikle onun bir usul - sagesse - okulu olduğunu belirtirler. Hakikatı aklın ışığı altında arayan mason bütün ferdlerin düşüncelerine saygılı olmayı esas olarak kabul etmiştir. Ortaya konan her fikir karşısında kendi fikirlerinin tartışmasız üstünlüğünü ileri sürmek masonların usullukları ile bağdaştırılmaz. Bu itibarla **Tolerans**, ilkelerimizin, kuşkusuz, en önemlisidir. Tolerans sahibi kimse, karşı görüşlere ne oranda saygılı olursa o oranda da kendi düşüncelerini hiç çekinmeden belirtebilir. Bu davranış karşılıklı toleransa güvenmenin bir sonucudur. Bu ilke sayesinde **Hakikatın Gerçeğe** - réalité - uyması sağlanmış olur. Hakikatın aranması maksadıyla yapılan fikir alışverişinde kimse kendi düşüncesini bakasına zorla kabul ettirme hakkına sahip değildir; fakat fikirlerine saygı gösterilmesini beklemek hakkıdır. Cemiyetlerin düzen ve ahengini böyle bir anlayış sağlayabilir. Yani Tolerans cemiyet için bir denge unsuru olarak masonluğun gayeye yönelik çalışmalarını kolaylaştırır.

Solidarite.

Solidarite masonlukça ele alınan çok önemli ikinci ilkedir. Solidarite insanların salâhı hususunda ele alınan çalışmalarda son derecede yararlı olmaktadır. Her şekilde Solidarite insanların yaşama - larını kolaylaştırmaktadır. Denebilirki, sosyolojik anlamda ve özellikle bu günkü teknolojik düzeyde, solidarite insanlık için en büyük dayanak olarak gözükmektedir.

Masonlukta solidarite çok eski zamanlardanberi benimsenmiş bir ilkedir. Bu ilkeyi sadaka - charité - kavramından ayırd etmek gerekir. Aksi takdirde uygulamalarda yanlış davranışlar görülebilir. Sadaka, yoksul ve aciz kimselere yapılan bir yardımdan ibarettir. Solidarite ise insanların yaşantılarında ve özellikle çalışmaları sırasında birbirlerine destek olmaları ile ilgilidir. Belirli bir gaye uğruna yapılan ortak çalışmaları sırasında bu çalışmalara katılanların birbirlerine maddî bakımdan olduğu kadar, mânen de bağlı kalmaları, Solidarite ilkesinin bir gereğidir. Ferdin ve toplumun salahlı için çalışan masonlar bu ilkeyi kendi camiaları içinde olduğu kadar, dış âlemde de uygulamayı önceden kabul etmişlerdir. Ferdin ve toplumun salahlı için çalışan masonların, kendi kardeşlerinin dayanışmadan mahrum kalabileceklerini düşünmek elbette mümkün olmaz. Ancak bu gibi hallerde tek taraflı solidarite hiç bir anlam taşımaz. Her hangi bir cemiyet bahis konusu olunca, solidarite kuşkusuz önce iç bünyede kendini hissettirir. Solidarite ile varılmak istenen hedefe ulaşmak için cemiyetin bütün ferdlerinin birbirine destek olması kadar doğal bir şey olamaz. Solidarite sadece bir taraflı bir menfaat sağlama halini alınca, mason cemiyeti bu halden dolayı gayesine yönelmekten ayrılmış olabilir. Fakat gerçek anlamda uygun ve başka bir deyimle organize edilmiş bir şekilde ele alınan solidarite mason cemiyetinin en büyük gücünü teşkil eder. Böylece hedef alınan ferd ve toplumun salahlına olan müşterek çalışmalar büyük ve güzel sonuçlar sağlıyabilir.

3 — Kural.

Genel olarak kural, Prensipl ile Kanun mertebesinde veya bunlara yakın kuvvette olmak üzere, cemiyet içinde davranışlarımızı yöneten hükümleri içermektedir. Kurallar, genellikle müşterek bir kararla kabul edilerek yazılı hükümler halindedir. Bunların, örf ve âdetlerden çıkarılan hükümler halinde olması kadar, mevcut yaşam koşullarının icabı olarak tesbit edilmiş hükümler olması mümkündür. Kuralların çok eski devirlerden aktarılmış hükümler olması zorunlu değildir. Yeterki ele alınan her kural davranışlarımızda gerekli düzeni sağlamış olabilsin. Bu hükmün bir mütemmimi şudurki, kuralların cemiyet düzenine uymadığı anlaşılırsa, hatta bu hususta tereddütlere yol açıyorsa, bu gibi kuralların değiştirilmesi için karar almak daima mümkündür.

Spekülatif masonlukta ele alınan Kuralların eski operatif masonluktan esinlenerek tesbit edilmiş olduğu söylenirse de, aslında bunlar, genellikle Anderson Nizamnamesinde görülen esaslardan mühlemeldir. Anderson Nizamnamesindeki hükümler daima saygı ile karşılanmış ve davranışlarımız onlara göre düzenlenmiştir. Şu kadar varki, zaman ile hükümlerin değişebileceği ilkesine uyularak, bu hükümlerin yorumlanmasından çıkarılan kural tesbitinde çok dikkatli hareket edilmiştir. Anderson Nizamnamesindeki hükümler birer «Land Mark» niteliğinde kabul edilmiştir. Tüzüklere aynen kural şeklinde geçirilmelerinden genellikle kaçınılmıştır. Aksi hallerde kuralların zaman içinde değiştirilmesi imkânsız olurdu.

Masonluğun evrenselliği dolayısıyla, ele alınan kuralların her obediyansta aynı veya benzer şekilde kabul edilmiş olması istenebilir. Ancak her memleketin kendi tarihsel gelişmelerine göre kural tesbit etmesi çok doğaldır. Anderson Nizamnamesi hükümlerinin bu gibi değişikliklere cevaz verdiği bilinir. Şu kadar varki kuralların da her yerde istenildiği gibi değişiklikler uğratılması masonluğun geleceksel yapısına uygun düşmez. Bu itibarla kuralların ele alınmasında olduğu kadar, onların değiştirilmesi hususunda çok dikkatli ve uyanık olmak gerekir.

4 — Âdet.

Masonluğun tanımlanması bakımından üzerinde en çok durulan unsurlardan biri de hiç kuşkusuz Âdet sözcüğü ile belirtilmeğe çalışılan kavramdır. Mason olmayanların ve özellikle masonluk aleyhinde fikir beyan edenlerin belki de en çok eleştirdikleri, mason âdetleridir.

Âdet, genel anlamda, insanların her türlü davranışlarda görülen doğal veya kazanılmış bir çeşit alışıklık halidir. Ancak bizim burada söz edeceğimiz âdetler gelişi güzel bir alışıklık değildir. Kısaca açıklamaya çalışacağımız vechile, cemiyetin düzen ve ahenk içinde çalışmalarını güzel bir disiplin içinde tutan davranışlarla ilgili olan âdetlerimiz bir ölçüde yasa mertebesinde görülmektedir.

Sözünü ettiğimiz böyle bir halin gerçekten âdet vasfını kazanabilmesi için genel bir tasvibe mazhar olması gerekir. Âdet toplum içinde örf ile eşdeğerde kabul edilmektedir. Bu itibarla yargı önünde yasa hükmündedir. Yazılı bir yasanın bulunmadığı hallerde örf ve âdetlere göre hüküm verildiğini biliriz.

Âdetler çoğu zaman ulusların karakterini yansıtır. Daha başka bir deyimle ulusları bir birinden ayırd eden unsurlar arasında ulusal âdetler önde gelir. Âdetler, aynı zamanda ulusların en belirgin sosyal güçlerinden birini oluştururlar. Bu bakımdan bizim ulusumuzun eski bir çok âdetleri varki, onun kudret ve ahengini korumaktadır. Aynı şekilde İngiliz topluluğu eski âdetleri sağlam olan bir topluluk örneğini oluşturmaktadır. İyi sayılan âdetler sayesinde bu gibi toplumlar ideal yolunda büyük başarılar sağlayabilmişlerdir. Tabii bunun tam tersi de bazı ülkelerde görülmüştür. Kötü âdetler insan topluluklarının çağdaş uygarlık hamlelerini engelleyen unsurlar olabilmektedir.

Masonluktaki âdetlere gelince : Bunların çeşitli ve pek çok olduğu iddiası vardır. Gerçekten böyledir? İyi incelenince masonluktaki âdetlerin sayısının sanıldığından çok az olduğu anlaşılır.

Spekülatif masonluğun âdetlerinin eski operatif devirlerden aktarılmış olduğu söylenir. 1717 de Londra'da bir araya gelen dört eski locanın ilk büyük locayı kurmasıyla ilgili olarak aldığı karar çok açıktır : «Bundan böyle eski âdetleri ihya etmek üzere masonlar bir büyük locanın otoritesine bağlı olacaktır...» Şu kadar varki, bu toplantıda sözü edilen âdetlerin ne olduğu, bu ilk büyük locayı kuranlar tarafından tesbit edilmiş değildir. Çok muhtemeldirki, bu gibi âdetlerin çoğu daha sonraki yıllarda ortaya çıkmıştır. Bunların bir kısmını bizzat İngiltere Büyük Locası tesbit etmiş, çoğunu da daha başka ulusların büyük locaları oluşturmuştur.

Bu hususta şöyle bir iddia vardır : söylendiğine göre, ilk büyük locanın kuruluşunda, eski devirlerden kalma manüskripler toplanmış ve onlardan bazı eski mason âdetlerinin çıkarıldığı sanılmaktadır. Ne varki bu manüskriplerin hepsi hemen imha edilmiştir. Bu manüskriplerin çoğunluğunun «apocryphe» belgelerden olduğu sanılmaktadır. Fakat bu kabil belgeler hiç olmazsa 1717 yılında hemen önceki yıllardaki operatif mason toplantılarına ait bazı makbul âdetleri yansıtmış olabilirlerdi. Bu belgelerin imha edilmesi ile pek değerli bilgiler onlarla birlikte ya tamamıyla yok olmuş veyahut manüskripleri okuyanların belirttikleri şekilde bizlere aktarılabilmıştır.

Âdetlerin eskilik niteliğini taşıması gereken usullerle, kurallarla ve davranışları düzenleyen kanun mertebesindeki esaslarla ilgili olarak eski gelenek ve göreneklere bağlı olmasını kabul etmek tabiidir.

Yeni icat ve ibca'lar masonluk için bir âdet olarak ileri sürülürse, cemiyetimiz burîdan dolayı pek çok şey kaybeder, ciddiyetle uyumlu olmayan şekilperestliğe düşer. Netekim zaman zaman masonluğumuz bu gibi hallere şahit olmuştur.

Kanımcı masonlukta müteber olan âdetlerin hemen hepsi esas olarak Anderson Nizamnamesinden mülhemdir. Bunların bir kısmı şeklidir. Bir kısmı da masonluğun sembolizminin gereği gibi, zaman ile kabul edilmiş olan soyut kavramları içermektedir.

Her ne şekilde olursa olsun, masonluğun esas «esprit» si ile uyumlu olan ve masonluğun temelini kuvvetlendiren âdetler Anderson Nizamnamesinin altı maddesi içinde saklıdır. Bu maddeleri dikkatle gözden geçirdiğimizde, en bariz âdet olarak «ketumiyet» kavramını açık ve kesin bir ifade ile tesbit etmiş bulunuyoruz.

Spekülatif masonluğun hiç bir meslekî sırrı yoktur. Bu itibarla Anderson Nizamnamesinde sözü geçen «meslekî sırrarın korunması» ifadesiyle loca çalışmalarında ketumiyete riayet edilmesinin gereği anlatılmış olduğu açıkça anlaşılmaktadır. Spekülatif mesonların bir araya geldikleri zaman «ferdin ve toplumun salâhı» şartlarını incelediklerine göre, localarda her türlü fikir alış verişi yapılmaktadır. Bu itibarla localar bir çeşit fikir laboratuvarı mahiyetindedir. Bu çalışmalarda bir sonuca ulaşmadan masonlar fikir ve görüşlerinin harice aktarılmasının yararlı olamayacağı kanaatını taşırlar. Bu nedenle, hep bildiğimiz gibi, biz masonlar ketumiyete riayetkâr olmak mecburiyetini duyarız. Bu bizim için geleneksel bir âdettir. Bu âdeti unutanlar masonluğa kabul edildikleri sırada verdikleri sözü tutmamış olurlar. Türkiye Hür ve Kabul Edilmiş Masonları Büyük Locasının Localar Genel Tüzüğü'nün 6. maddesindeki hüküm : «masonluğun eski âdet ve geleneklerine uygun, tam bir düzen ve ahenk sağlamak» tan söz etmektedir. Localarda konuşulanlar, loca dışında kimseye aktarılamaz. Bu gerçek bir âdettir. Belki de Spekülatif masonluğa eski devirlerden aktarılmış soyut tek geçerli bir âdettir.

Fransızlar bunu «La Loi du Silence», İngilizler ise «Secrecy, Silence, Circonspection» deyimleriyle belirtmektedirler.

Masonluk gizli bir cemiyet olmadığına göre bunlara ne lüzum vardır, denebilir. Fakat yine de bizim cemiyetimiz, bütün yasal diğer cemiyetler gibi kapalı bir cemiyettir. Biz, her önüne geleni cemiyetimize kabul etmeyiz. İyi şöhret sahibi, hür düşünceli, aydın kişileri

aramıza celbederiz. Onlarla birlikte, durmadan tekrarladığımız gibi «ferdin ve toplumun salâhını sağlayacak sebepleri, imkânları, vasıtaları ve yolları» ararız, ve bu araştırmalarımız sırasında her türlü fikir, görüş ve kanaatleri inceler, daha önceki denemeleri gözden geçiririz. Masonluk hiç bir doktrini kendisine esas almamayı kabul etmiş ise de bu gibi doktrinleri localarımızda izah eder ve yorumlarda bulunuruz.

İşte, bu çalışmaların haricî âlemde yanlış yorumlara yol açmaması için sözünü ettiğimiz ketumiyet âdetimizle korunmaktayız. Bu değişmez âdet, azimle, sebatla, imanla korunmaktadır. Daha doğrusu böyle olması esas ilkelerimizin icabıdır. Fiiliyatta acaba durum böyledir? Oldukça uzun sürmüş olan masonluk yaşantımda bu soruyu kendime sık sık sormuşumdur. Ne yazıkki bu soruya her zaman olumlu yanıt bulmuş değilim!..

Ketumiyet âdeti dışında masonlukça şekli diye nitelendirdiğim bir çok âdetin varlığından da söz etmek gereklidir. Bunların hepsini saymak ve üzerlerinde yorumda bulunmak bu yazının sınırlarını aşabilir. Bu nedenle bunların en çok göze çarpanlarını belirli bir sıra halinde zikretmekle yetinmek istiyorum. Bunların bir kısmı gerçekten eski devirlerden aktarılmış âdetlerdir. Bir kısmı ise zaman ile masonluğa girmiş yeni şekillerdir. Bunlar iyi uygulandığı ölçüde masonluğumuz bunlarla geleneklerine bağlı kalmaya devam edebilmektedir. Abartılmış olmamak kaydıyla bunlar masonluğun disiplin ve ahenk içinde çalışmalarına yardımcı olan güzel âdetlerdir:

1. Selâmlaşma âdetleri :

- 1.1. El sıkma.
- 1.2. Kucaklaşma.
- 1.3. Selam verme.

2. Loca içi âdetler :

- 2.1. Konuşmak için izin isteme.
- 2.2. Üs.: Muh.:’e dönük olarak konuşma.
- 2.3. Aynı konuda yalnız üç kez izin alma.
- 2.4. Konuşurken masonik âdaba âdaba riayetkâr olma.
- 2.5. Gereğinde konuşma isteğinin Üs.: Muh.: tarafından çekic altı edilmesi.

3. Locaların ışıklandırılması. (Obediyanlara göre bu âdet değiştir.)

4. Loca içinde masonik kıyafet âdeti.

4.1. Koyu renk âdeti.

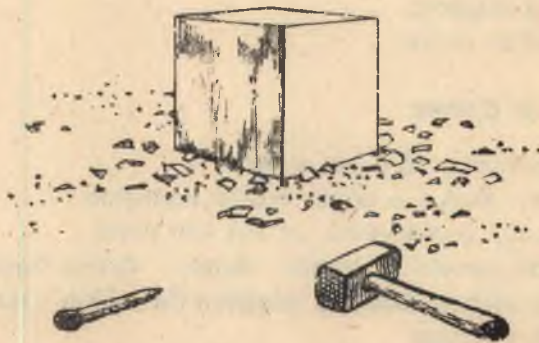
4.2. Büyük Loca tarafından kabul edilmiş olan önlük, eldiven ve çeşitli kordon ve rozetlerin takılması âdeti.

5. Çıracak ve kalfaların oturabilecekleri sütunların belli olması.

6. Doğuya, Üs.: Muh.: tarafından davet edilme âdeti.

7. Agaplarda şerefe kadeh kaldırma âdeti.

ve daha başkaları...

Masonik Yaşamın Sonsuz Etkisi (*)

Raşid TEMEL

Loca çalışmalarına Katılırken başkalarıyla çalışmayı ve dereceler üzerine edindiğimiz bilgileri onlarla paylaşmayı öğreniriz. Farkında olalım veya olmayalım, bu işi yaparken başkalarını etkilediğimiz gibi başkaları da bizi etkilemektedir. Açıkçası sadece kendi Masonik binamızı inşa etmeyip, kendi binalarını yapmakta olan başkalarını da etkiliyoruz.

Bu şekilde Loca içinde karşılıklı alınıp verilen etkenlikler Loca dışına çıkmakta ve rastladığımız tüm kişileri etkilemekte-

(*) New Age, Temmuz 1978 den yararlanılmıştır.

dir. Masonluğun felsefesinin uygulanması ailemize, dostlarımıza, ortaklarımıza, temas ettiğimiz bütün insanlara yöneliktir. Bu anlamda bir yaşam karşılıklı bir etkileme bağlantısıdır. Bu hassas şebekenin herhangi bir noktasına dokunmak onun en uzak noktalarına kadar titreşimler yaymak demektir.

Tarihteki büyük öğretici ve kahramanlar bu gerçeği kanıtlar. Çünkü Plâtonun aklından, Peygamberin şefkatinden, Martin Lutherin sadakatinden, ve Kemal Atatürk'ün kahramanlığından bugün bile halâ etkileniyoruz. Öyle ise kendi hareketle-

rimizin başkaları üzerine, bil-hassa Mason kardeşlerimiz üzerine ne gibi etkileri olabileceğini düşünmeliyiz.

En eski kardeşlerimiz Operatif Masonlardı. Aslında onlar inşa ettikleri binaların taşlarını yontan tahtalarını işleyen gerçek işçilerdi. Mesleklerinde çok marifetli idiler, yaptıkları birçok güzel yapıların mükemmeliyetinden gurur duymakta idiler. Operatif Masonlarca yapılan en ünlü binalardan biri Köln'deki katedraldir. Bu katedral Dünya üzerindeki dinsel yapılan en güzellerinden biridir ve Gotik mimarisinin en muazzam yapısıdır. Takriben 600 senede tamamlanmıştır. (1248-1880) Görülmektedirki Mason jenerasyonları bu teşebbüsü izlemek için çaba sarfetmişler ve böylece yüzlerce insan bu işe karışmıştır.

Bütün bunlardan şu sonuca varırız: O da başarıya tek bir kişinin sahip çıkamayacağıdır. Bu iş birçok kimsenin ve nesillerin çabalarının sonucudur. O, taş üstüne taş, tahta üstüne tahta koyarak yaptıkları işten sonsuz gurur duyan ve en mükemmelinden daha azına razı olmayan bir seri işçi tarafından inşa edilmiştir. Yüzyılların çabası mahsulü olan bu abide hiç şüphe götürmeyecek şekilde bugü-

ne kadar meydana getirilen en azametli yapılardan biridir.

Masonluk artık spekülâtif yani düşünsel bir sanat olmuştur. Spekülâtif Masonlar olarak çalışan bizler artık Köln'deki katedral gibi etkili yapıların gerçek yapıcıları değiliz. Bizler kendi Masonik yapılarımızı, yani insanlık mabedini yaparken, kardeşlerimizin yapmaya çalıştıkları aynı türden yapılara da yardım ediyoruz.

Her Masonik toplantıya katılmamızda, bir kardeşi olumlu yada olumsuz yolda etkiliyoruz. Derece çalışmaları olsun veya özel yaşamımızda olsun ne zaman bir kardeşimizle bir bağlantı kursak onu şu veya bu şekilde etkiliyoruz. Bu etkiler eski Masonların o zamanlar binaya yerleştirdikleri taşlar ve tahtalarla kıyaslanabilir. Çok dikkatli olmamız icabeden husus başkalarına olan etkilerimizin onların Masonik binalarının da Köln'deki katedral kadar güzel ve azametli olmasına yardım etmiş olmasındır.

Meydana gelen bir eser, parçalarının toplamından ne az nede çok olabilir. Eski Masonlar tarafından kullanılan malzemenin seçimine çok önem verilmişti. Operatif Mason kötü bir taşı iyi bir taş yapamazdı. Bu

nedenle yontulmuş taş yapmadan önce en mükemmel ham taşı dikkatle seçerdi.

Aynı şekilde bugünkü Spekülâtif Masonluk da erişimeyecek bir insanı hiçbir zaman eriş-tirmeye heves edemez. Ama iyi bir insanı daha iyi bir insan yapmayı amaçlar ve iyi insanların Masonluğa alınmasını şart koşar, ki o bir sağlam hom taştır. Böylece Masonluğa yeni bir üye alınırken çok dikkatli olunmalıdır. Eğer onun karakteri ve şöhreti alınacağı zaman elverişli nitelikte değilse, alındıktan sonra bütün çabalarımız onu düzeltemez. Sonunda kardeşliğimiz bunun acısını çeker, çünkü artık o kimse bizim **meydana gelmiş eserimizin** yontulmaz bir parçası olmuştur.

Dünya yüzündeki her Mason, toplumda ne kadar yüksek düzeyde olursa olsun, Masonik yolculuğa hepimizle aynı şekilde başlamıştır. Her Mason gibi Locanın Kuzey köşesinde otururken, Masonluğun ne olduğu hakkında bilgilerden yoksun olarak, ötekilerle aynı tecrübeleri paylaşmıştır.

O gündenberi herbiri kendi Masonik binasını kurma çabasında çok çalışmış ve kardeşlerinin yardımı ile bu işi sürdürmüştür. Her şahsın binası Masonluğa girdiği günden beri

gördüğü etkilerin sonucu olarak **meydana gelen eserdir.**

Önümüzdeki birkaç yıldan sonra yarının Masonik liderlerinin kimler olacağını bilemeyiz. Bilinen ise onların bugünkü üyeler, tekris edilecekler, ve yükselecekler arasından çıkacaklarıdır. Böylece Masonlar, dostlar, kardeşler olarak bizlere yansıyan en ufak bir sorumluluğun ne olacağı kestirilemeyen sonuçlarını omuzlarımıza yüklenmiş oluyoruz. Her adaya, her kardeşe karşı yapacağımız en ufak bir etki, onun Masonik binasının en güzel ve en mükemmel bir parçası olmalıdır. Masonlukta kardeşlerin ilerlemesi, yükselmesi, yada karşıt bir suçla yoldan sapması ancak böylesine bir sorumluluğun etkisi ile belirecektir.

Gerçek bir Mason için «hiç şüphe götürmeden şimdiye kadar yapılan en azametli bina» olarak tarif edebildiğimiz Masonik Binanın yapımında çalışmış olmanın gurur ve iftiharından daha büyük bir mükâfat olamaz.

Bize öğretilmiştirki yapılan her iş ve söylenen her söz sonsuzdur. Sonucu olumlu da olsa olumsuz da olsa yine sonsuzdur. Bir işe el koyduktan sonra, ne kadar pişman olsak, ne kadar bırakmaya çalışsak artık onu

durduramayız. Bunun böyle olduğunu kabul ederek Masonik dostlarımıza ve kardeşlerimize karşı olan sözlerimizi ve hareketlerimizi iyice kontrol etmeliyiz. Barış ve sevgi esas olarak

alınmalıdır. Hepimiz kardeşlerimizin ve birbirimizin koruyucusuyuz, Bu sorumluluğa kardeşlik yeminimizle üstlendik. İşte bu üstleniş bizler için kutsal bir görevdir.

Modern Masonluğun Tarihçesi

Necip ALÂYELİ

Çok eski tarihlerdeki Masonluğu ve bununla ilgili efsaneleri komumuz dışında bırakarak, Modern Masonluk, yâni bugün bildiğimiz Masonluğun kaynakları ve kuruluşu hakkındaki bilgimiz pek kesin değildir. Son zaman Masonluğunun ortaya çıkışı iyi bilinmeyen ve karışık durumlardan geçerek o kadar âni olmuşdur ki, geçirdiği aşamaları tesbit etmek ve hele bunları tefsir ve izah etmek hemen hemen imkânsızdır. Gizli bir topluluğun tarihinde bunu beklememiz ve dağınık vak'alarla belirtiler arasındaki mantık bağlantılarını kurarak mevcut durumu olduğu gibi kabûl etmemiz gerekir.

Son zamanlarda bir kısım yazarlar, Masonluğun başlangıcını tarihin karanlık kalmış köşelerinde, küçük kült ve zenaat erbabı topluluklarında aramakta direnen masonik tarih araştırmacılarını eleştirmişler ve modern şekil ve ruhile Masonluğun Reformasyon'dan doğmuş olduğu ihtimâli üzerinde hiç bir yazarın durmadığına işâret etmişlerdir. Bu, haklı bir eleştiridir. Masonluğu Reformasyon ile birlikte incelersek, Masonluğun bir çok taraflarını izah edebiliriz. Aksi takdirde bunlar karanlıkta kalmaktadır. Şurası muhakkaktır ki, Reformasyon hangi millet ve zamanda etkisini en fazla göstermişse, Masonluk, faaliyetini bu hareket ile çabucak ve tam olarak birleştirmiştir.

Bilindiği gibi, Masonluk, Orta Çağda Katolik Kilisesinin hizmetinde katedral, kilise, manastır ve bunlara benzer yapılar yapmak için çalışmıştır. Masonluğun en eski dokümanlarından olan «Regius Poem» ancak bir papazın yazabileceği bir belge olup Teslis ve Merem Ana'dan, kilisede ibâdetin en iyi şekilde nasıl yapılacağından bahsetmektedir. O çağlarda kilisede 'heretik' yâni dine aykırı ilân edilen bir sürü kült ve tarikat vardı. Bunların Masonluğun sembol ve ritleri üzerinde esaslı tesirler bırakmış olmaları muhtemeldir. Önemli olan şudur ki, takriben 1600 yılından sonra tamamen başka bir manzara sergilenmektedir. Bu tarihten sonra Masonluk Katoliklikle bağantısını kesmiş ve bunun neticesi olarak da milletlerin özgürlüğünü, vicdan hürriyetini, kişinin dinî düşüncesinde hür olmasını ve insanların bağımsızlığını sağlayan kuvvetler arasında yer almıştır.

Reformasyonla beraber Masonluk Katolik olmaktan çıkmış, inanç ve rit bakımlarından Protestanlığın tesiri altında kalmıştır. Fakat gene de Hıristiyanî olarak çok sonraki tarihlere kadar devam etmiştir.

Masonluk Hıristiyanlığın dogmatik düşüncelerinden, ancak Hıristiyanlıktaki fikir mücadeleleri ve ayrılıklardan sonra kurtulabilmiş ve bütün dinlere karşı hürriyetini korumakla beraber, dinlerin insanlığı yükselten ve daha faziletli kılan taraflarını yadırgamamış ve bunları kapsamı içine almıştır.

Modern Masonluğun doğmasında operatif Masonluktan başka daha bir çok unsurlar yer almıştır. Hâlen Spekülatif veya Sembolik Masonluk dediğimiz şey çok gerilere kadar izlenebilir; nereye kadar dayandığı ise kesinlikle tâyin edilemez. İşçilerden başka kimselerin de Loca üyesi olarak Kabûl edildiklerini gösteren en eski kaynak, Edinburgh Locası'nın 1600 tarihli tutanağıdır. Adı geçen tutanakta işçi olmıyan Masonlardan olağanüstü bir olay olarak söz edilmemesi bu gibi biraderlerin epeyce bir zamandan beri Localara devam edelmekte olduklarını gösterir. Elias Ashmole Birader hâtıra defterine 1646 tarihile yaptığı kayıta, Warrington'daki Franmasonlar Locası'na girişini anlatır ki, şimdi bu Loca üyelerinin hiç birinin Operatif Mason veya yapı işçisi olmadığını biliyoruz. Aberdeen Locası'nın 1670 yılı matrikülünden 49 isimden otuzdokuzu inşaat san'atı ile her hangi bir ilgisi bulunmayan 'Kabûl Edilmiş' Masonlardı. Buna benzer misâller çoktur.

O tarihlerde bâzı Localar tamamen operatif Masonlardan, bâzıları yalnız spekülatif Masonlardan kurulu idiler. Localar arasındaki

seremonilerin değişik olduğu ve yalnız spekülâtif Masonlardan teşekkül eden Locaların seremonilerinin daha işlenmiş olduğu muhakkaktır.

Tanınmış yazarların büyük kısmı, sembolik Masonluk,taki üç derecenin eski devirlerden beri mevcut olduğu kanısındadırlar. Diğerleri ise, üçüncü derecenin Anderson ve Desagulier'nin icadı olduğunu ileri sürmektelese de, bunlar olsa olsa bu dereceye sembolik bir nitelik vermiş olabilirler.

Modern Masonluğun kaynaklarını bu şekilde kısaca açıkladıktan sonra, Masonluktaki arkaik kalıntılar, iyi ayarlanmış törenler, çeşitli ve göz kamaştırıcı semboller ve Antikitenin izleri, bu sistemin eski zamanlarla hiç bir bağlantı kurmadan yoktan var edildiği tezinin savunulmasını imkânsız bırakmakta olduğunu ilâve etmek doğrudur.

YENİDEN CANLANMA

1717 de İngiltere Büyük Locası'nın kurulmasıyle Masonluk tarihi «Öncesi ve Sonrası» olarak ikiye ayrılmıştır. Bu kuruluş, yalnız yeni bir tarih ihdas etmekle kalmıyarak, odak noktasını Büyük Loca'da bulmak sûretile Masonluğa yeni bir şekil ve teşkilât, yeni bir temel ve rûh, din ve siyasete karşı da yeni bir davranış kazandırmıştır. Bu olay, yeniden hayatıyet kazanmadan daha ötede bir şeydi, bu âdeta bir ihtilâldi. Garib olan, bu kadar önemli bir hareketi doğuran olayın ayrıntılarının bizim için karanlıkta kalmış olmasıdır. Bu yeniden doğuş sırasında ve Büyük Loca'nın kuruluşunu takibeden devrede neler cereyan ettiği bir esrar perdesile örtülüdür. 1717 Meclisinden doğan Büyük Loca için Gould : «Ne yazık ki, Büyük Loca'nın tutanakları ancak 1723 den başlamaktadır» demektedir. Gene Gould : «1723 Anayasalarının 1738 tarihli ikinci baskından önceki ilk baskısında, Büyük Loca ile ilgili işlemler hakkında 1721 Genel Tüzüğünden başka hiç bir şeyin yer almamış olduğunu» bildirmektedir.

Bu derece önemli bir toplantının tutanağının tutulmayışı, her hangi bir kaydına rastlanmayışı, böyle bir toplantının anayasasız yapılışı oldukça gariptir. Fakat belki de bu toplantı bir «Birlik ve Ahenk Merkezine» karşı gittikçe daha fazla duyulan ihtiyacı cevaplandırmak için yapılmış bir deneme idi ve toplantıya katılmış olanlar dünyayı kaplıyacak bir kardeşlik zincirini kurma hareketini başlatmış olduklarının farkında değillerdi.

Büyük Loca fikrini ilk ortaya atan Loca'nın, Londra Westminster' de Rummer and Grape Birahanesinde toplanan 4 numaralı Loca olduğu zannedilmektedir. Bu Loca'nın üyelerinin çoğunluğu spekülâtif Masonlardı, ve o kuruluş devresinde önderlik eden Masonların hepsi bu Loca'da bulunuyorlardı. Diğer üç locanın her birinin 20 üye varken, bu locanın matrikülünde 70 Birader bulunmakta idi. Bunların arasında Georçe Payne, Dr. Desagulier, Dr Anderson gibi yüksek mevkili şahsiyetler vardı.

Bu loca 1735 e kadar ilk sırayı muhafaza etti; bu tarihte gerek devam ve gerek aidat ödeme bakımlarından gerileme olduğundan 1747 yılında «Localar Kitabından silinmesi» kararı alındı. Dört sene sonra tekrar kurulmakla beraber eski şöhret ve zenginliğini kazanamadı ve yirmi sene sonra ikinci kere dağılmak üzere iken, Masonlukta önderliğiyle tanınmış olan Dunckerley tarafından kurulmuş Somersel House Locası ile birleşerek kapanmaktan kurtuldu.

Şimdi, Büyük Loca'nın kurulmasıyla ortaya çıkan devrim mahiyetindeki olayın niteliği ve derinliği üzerinde biraz duralım.

Büyük Loca'nın kuruluş şekli, 1721 Genel Tüzüğü ve 1723 Anayasaları incelendiğinde yapılan işin bir ihtilâl niteliğinde olduğu görülür. Masonluk yalnız yeniden canlandırılmakla kalınmıyor, fakat «daha yüce bir gâye için yeniden şekillendiriliyor, yep yeni bir düzene kavuşturuluyor ve yeni baştan kuruluyordu.

Getirilen yenilikler şöylece özetlenebilir :

1) Bütün locaların üstünde bir yetkiye sahip bir Büyük Loca, Gerek kuruluş ve gerekse haiz olduğu olağanüstü yetkiler bakımlarından böyle bir kuruluş daha önce bilinmiyen bir yenilikti. Başka locaların kurulması için selâhiyet ve ruhsat veren localar şüphesiz ki, vardı, meselâ, İskoçya'nın değişik bölgelerinde kurulan localara 'patent' vermiş olan 'Kilwinning' Locası gibi. Fakat 1717 Büyük Locası, kendine bağlı locaları tam mânâsile yönetimi altına alarak daha ileri gitmiş ve en küçük ayrıntılarda dahi yetkisini kullanmıştır. Bunun neticesi olarak da, o zamana kadar işitilmemiş olan bu çaptaki bir yetkinin hoşnutsuzluk yaratmış ve mukavemetle karşılanmış olmasına hayret edilmemesi gerekir. Özellikle Büyük Locanın yetkisini, evvelce olduğu gibi «Londra çevresinde on mille» sınırlandırmayıp bütün İngiltere için kullanmak istediği düşünülürse, bu tepki daha kolay anlaşılır.

2) Evvelce Büyük Üstad diye bir şey olmadığı gibi, kendisine verilmiş olan yetkiler de tam bir yenilikti. Hemen hemen sınırsız olan bu yetkiler gittikçe artarak, Büyük Üstad, nâzırların seçiminde de tek söz sahibi şahıs oldu. Tek bir istisnasiyle, seçilmiş olan Büyük Üstadların hiç biri yetkilerini istismar etmedikleri gibi bunların hepsini de kullanmadılar.

3) «Allah ve Din» maddesi, Hıristiyanlığın Masonluğun tek dini olmasına son verdi.

Durumu özetleyecek olursak şu sonuca varırız : Masonluk Reformasyon'da Katolik dini ile ilgisini kestiği gibi, 1717 de de diğer din, mezhep veya tarikatlardan kopmuş ve dogmatik teoloji felsefesine karşı hürriyetini kazanmıştır. Masonlardan istenen, kişisel inançlarını kendilerine saklıyarak, bütün insanların kabul ettiği bir kardeşlik ilkesinde birleşmeleridir.

Bu maddenin önemi ve sebep olacağı değişiklik önceleri pek anlaşılmadığından, buna karşı büyük tepki gösterilmemiş ve fikir ayrılıklarına yol açmamıştı. Fakat 18 inci yüzyılın ortalarında rakip bir Büyük Loca'nın doğmasına ve elli sene sürecek olan fikir ayrılıklarına bu madde sebep olmuştur.

Burada, son derece önemli bir hususu daha açıklamalıyız ki, o da şudur : Eski Masonların siyasete ne dereceye kadar karıştıkları bilinmiyordu, fakat karışmış olduklarından şüpheleniliyordu. Bundan dolayı toplantıları yasaklanmıştı. Bu nedenle, İngiltere Büyük Locası'nın kuruluşundan sonra 1723 Anayasalarını hazırlayanlar «Her türlü politika, Masonluğun menfaati bakımından yasaklanmıştır» maddesini koymuşlardı. Bu maddeyi koydurmakta Büyük Loca'nın ne kadar haklı olduğunu sonraki olaylar göstermiştir.

Geçiş süresini Büyük Loca'nın ilk kuruluş yıllarına inhisar ettirmek yanlış olur. Bu devre, 1738 Anayasalarının yayınlanmasına ve Mason topluluğuna karşı Papa'nın ilk «Bül» ünün çıkarılışına kadar sürmüştür. Bu, inişli çıkışlı bir devre olmuş, Masonluk zaman zaman suçlandırılmış, zaman zaman savunulmuştur. Bu süre içinde loca sayısı çoğalmış, yardımlar artmış ve Masonluk dünyada bir çok yerlere yayılmıştır. Masonluğun içindeki anlaşmazlıklara ve toplumun dışından gelen tepkilere rağmen, Masonluk, bekeki gerektiğinden hızlı gelişmiş ve bu sağlıklı büyüme frenlemek için önlemler almak gerekmiştir.

Şimdi ana hatlarıyla anlatmaya çalışacağımız «Büyük Schism» veya «Büyük Ayrılık» dahi, Masonluğun gelişmesine engel olacağı yerde yardımcı olmuştur.

BÜYÜK SCHISM

1751 ilâ 1813 yılları arasında Mason dünyasını birbirine katan Büyük Ayrılığın hangi sebeplerle doğduğu pek bilinmemektedir. Mason tarihçilerinin açıklamaları yetersizdir. Muhakkak olan bir şey varsa, o da, bu gibi hâdiselerde genellikle olduğu gibi, bu ayrılığın bir çok nedenleri olduğudur. Bu da, konunun incelenmesini zorlaştırmaktadır. Rit, ırk, Büyük Loca'nın yetkileri konuları, localar arasındaki eski gelenek ve emsâl sorunları, ve her toplumda her zaman var olan kişisel ihtiraslar, karışıklığı daha da artırdı. Bütün bunlar bir patlamaya yol açıyordu.

1730 dan önce de Masonluğa usûlüne uygun olmıyan katılmalar şikâyet konusu olmuş ve Büyük Loca bu usûlsüzlükler üzerinde durmuştu. Kişilerin Masonluğa alınmasında büyük bir lâûbâilikle hareket ediliyor, localar, hattâ özel Mason grupları, Masonluğa alınacak kimsenin uygunluk derecesine pek bakmadan ve hele aîdat sorununu hiç umursamadan hâricileri topluluğa kabûl ediyorlardı.

Bu gibi davranışların Masonluğu değersiz ve gülünç hâle getirmesi, sırlarını luzûmsuz kılması, dereceleri alay konusu yaması kaçınılmazdı. Büyük Loca Genel Tüzük hükümlerini eksiksiz olarak uygulatabilecek şekilde sağlam bir temel üzerine oturuncaya kadar, Büyük Üstadlar bu karışıklık ve usûlsüzlükler üstünde pek durmadılar. Daha başka zorluklar da çıktı. Bütün Masonlar 1723 Anayasalarındaki «Allah ve Din» maddesine riayet etmekte Büyük Loca kadar ileri gitmek istemiyorlardı. 1738 yılına doğru Büyük Loca'nın bu konuda ikiye ayrıldığını görüyoruz : bir kısmı «Deism»i savunuyor, diğer kısmı ise, kadîm Masonluğun temsilcileri olduklarını iddia ederek Hıristiyanlığın yanında yer alıyordu. İlk dört locadan biri olan «Apple Tree» Locası yeni bir anayasa hazırladı. Öteki localar da aynı eğilimde idiler. Anayasaların 1723 tarihli baskısında «Allah ve Din» bölümüyle ilgili maddesinde «kadîm zamanlarda Masonlar her ülkede o ülke ve ulusun dininden olmak zorunda idiler» yazılı iken, 1738 tarihli baskısında bu madde değiştirilerek «Kadîm zamanlarda Hıristiyan Masonlar seyahat etmekte oldukları ve çalıştıkları her ülkedeki Hıristiyan geleneklerine uymak zorunda idiler» şekline sokulmuştur. 1756 da bu madde tekrar eski şeklini aldı ve 1815'e kadar değiştirilmedi.

Masonluk camiasında faaliyet gösteren bâzı rahiblerle çok sayıda sivilin etkisiyle, Masonluğa başlangıçtan beri gerek semboller ve gerekse ritüel bakımlarından Hıristiyanî bir görünüş verilmek istendiğini belirtmiştik. Mason tarihini yazanların gerektiği kadar üzerinde durmadıkları bu husus, Büyük Ayrılma veya Kopma'nın tek sebebi olmamakla beraber, bundaki payı büyüktür. 1738 de Büyük Loca ilk def'a olarak dereceleri geliştirdi ve üstadlar için Üçüncü dereceyi ihdas etti. Bu derece eskiden beri vardı, fakat resmî bir şekilde ortaya konulmamıştı. Bu nedenle bir çok kimseler bunu «yerleşmiş şekillerin değiştirilmesi» olarak telâkki ettiler ki, bu da anlaşmazlığın büyümesine sebep oldu.

Masonluğu yok etmek için kinler körüklendi, büyük paralar toplanarak uydurma resimlerle localardaki geçiş törenleri gülünç bir şekilde ortaya konuldu, Masonlukla alay etmek maksadiyle kampanyalar açıldı. Bütün bu iğrenç düzenbazlıklar olurken, ne yazık ki, Masonlukta önderlik etmiş eski Birâderler sahneden teker teker çekilmekte idiler. 1739 da Anderson, 1744 de Desagulier öldü. Bu kıymetli Masonların yerini düşünce ve yetişme tarzları tamamen başka kimseler aldı. Bu gelenelerin zekâ ve bilgileri çok yetersizdi ve eski Birâderlerin yerlerini hiç bir zaman dolduramadılar.

Rakib Büyük Loca 5 Şubat 1751 de Londra'da Griffin Birahanesinde kuruldu. Bir yıl sonra «Hür ve Kabûl Edilmiş Masonların En Kâdim ve Şerefli Kardeşlik Topluluğu» ünvanını aldı. Antikitenin Masonların gönlünde özel bir yeri vardır, bu nedenle yeni topluluk kendini «kadîm» diye vasıflandırdı, rakibini de, 1717 de Büyük Loca'nın din ve Masonluğun eski rit ve geleneklerini terkettiği gerekçesini ileri sürerek «Modern» vasfını verdi ve böylelikle kendisi için bir üstünlük kazanmış oldu. Bu «Kadîm» Büyük Loca, soylu bir Büyük Üstad bulununcaya kadar bir Büyük Komite tarafından yönetildi.

Dermott bir İrlandalı idi ve 1740 yılında tekeris olunmuştu. 1746 da Dublin'de 26 numaralı locayı kurmuş ve aynı yıl Royal Arch Masonu olmuştu. Daha sonra Londra'ya gelerek 'Modern' Localardan birine girmiş, sonra bu localardan ayrılarak 'Kadîmlere' katılmıştır. Son derece zeki, müteşebbis, buluş kabiliyetli ve başkalarını küçük gösterme sanatına sahip olan Dermott, her zaman dürüst hareket etmemiş, mücadelesinde her türlü silâhı kullanmakta tereddüd etmemiş ve ilk Büyük Loca'ya karşı hareketin başarı kazanmasında en büyük rolü oynamıştır. 1771 yılında Athol Dükü bu Loca'nın Büyük Üstadı, Dermott da yardımcısı seçildiğinde, bu Büyük Loca'ya bağlı loca sayısı 197 ye yükselmişti.

'Kadîm' Büyük Loca'nın 1756 da neşredilen Anayasasına göz attığımızda, din konusunun bölünmede ne büyük bir yeri olduğunu görürüz. İrlanda kökenli bu Anayasa, Allah ve Din kısmında, Hıristiyan din ve felsefesinin Masonluğun din ve felsefesi olduğunu vurgulamaktadır. Burada 'Noachide' terimi kullanılarak Masonların Nuh'dan geldiği belirtilmektedir. O Nuh ki, Tufan'dan önceki dinsizlik ve ahlâk düşüklüğü zamanında Allah'ı yalnız o tam olarak tanımış ve O'na ibâdet etmişti. Allah ve Din ile ilgili madde şöyledir : «Bir Mason, bu sıfatından dolayı hakikî bir Noachide olarak ahlâk kanununa riayete mecburdur, ve şâyet Masonluğu gerektiği şekilde anlıyorsa, ne abdal bir atheist ve ne de dinsiz bir serbest düşündürdür». «Kadîm zamanlarda Hıristiyan Masonlar seyahat etmekte veya çalışmakta oldukları ülkenin Hıristiyan âdetlerine uymak zorundaydılar. Bu Hıristiyan âdetleri bütün milletlerde, hattâ değişik dinlerden teşekkül eden milletlerde dahi mevcuddu». Bu sûretle, 1717 de kurulan Büyük Loca'nın Hıristiyanlığa karşı olduğu imâ ediliyordu. Bu iddia ne o'zmannki Masonluk ve ne de günümüzdeki Masonluk için doğrudur. Masonluk Hıristiyanlığa karşı değildir, fakat Hıristiyanlığa Masonluğun kaçınılmaz şartı olarak kabûl etmemektedir. İlk Büyük Loca'da olduğu gibi bugün de bir Mason Hıristiyan olabilir, fakat başka bir kimseden Mason olabilmesi için Hıristiyan olmasını isteme hakkı yoktur. Mason olabilmek için Allah'a, Ulu Mimâr'a inanmak yeterlidir.

Özetleyecek olursak, 'Kadîm Büyük Loca' Hıristiyanî bir toplulukdu. Bunun neticesi olarak da, Hıristiyan Locaları ile Yahudi Locaları arasında ayırıcı bir hat çakti.

1717 de kurulan Büyük Loca'nın tek rakibi Kadîm Büyük Loca değildi. York şehrinin uzun bir masonik geçmişi vardı ve bu maziyi 10 uncu yüzyıla kadar gerilere götürüyorlardı. 1725 yılında York Locası kendini 'Bütün İngiltere'nin Büyük Locası' ilân etti. Onbeş yıl kadar sonra çalışmasını durdurdu, 1761 de tekrar uyandı ve 1791'e kadar çalışmakta devam etti.

'Modern' Büyük Loca ile 'Kadîm' Büyük Loca arasındaki çekişmeden bir Büyük Loca daha doğdu ve 'Trent Nehri Güneyi İngiltere Büyük Locası' adını aldı.

Schism'e rağmen ve belki de bunun sâyesinde, Masonluk, kendisine karşı yapılan hücumlar ve alçakça teşhirler arasında büyüdü, gelişti ve yayıldı. O' günlerdeki Kardeşlerimiz, bugünkü ritüellerimi-

zin «Kardeşler arasında anlaşmazlıklar çıkmamalıdır» kaidesine uygun hareket etmediler, fakat propagandadaki meharetlere ve yardımseverlikleri ile Masonluğa büyük yararlar sağlayarak topluluğu geliştirdiler. Kavgaları sırasında bâzan kardeşlik sevgisini ve Hakikati unuttularsa da, Yardımın güzel anlamını unutmadılar. Bir Büyük Loca öteki Büyük Loca'yı gözetledi, birinin yaptığını diğeri daha iyi yapmak istedi, fakat her ikisi de iyi işler yaptılar ve doğru yönde ilerlediler.

Localar arasındaki rekabet teşebbüsleri artırdı, 'Modernler' Denizcileri aralarına alırken, 'Kadimler' karacıları localarına alarak 1789 senesine kadar Kara Ordusu için 49 patent verdiler ve böylece Masonluğu gerek eski ve gerekse yeni Dünyada uzak köşelere kadar götürdüler. 'Modernler' Bölge Locaları kurup Fransa ile dostâne bağları kuvvetlendirirken, 'Kadimler' İskoçya ve İrlanda ile dostluk bağları kurdular. Her iki Loca Yeni Dünya'da da faaliyet gösterdiler.

Ayrılık yılları boyu sürdükten sonra, nihâyet, iki Büyük Loca 27 Aralık 1813 de Londra'da Frımasonlar Evinde yapılan bir toplantıda bir araya geldiler. Bu kadar uzun zaman birbirlerine yabancı kalmış iki Büyük Loca Kardeşlerinin salona birbirlerine karışmış olarak girmeleri göz kamaştırıcı bir manzara idi. Birleşme Beyannâmesi okunduktan sonra, 'Kadimler'in Büyük Üstadı Kent Dükü 'Modernler' Büyük Üstadı Sussex Dükü lehine Büyük Üstadlık'tan çekildi. Bundan sonra işlemler iyiniyet ve beraberlik havası içinde güçlkle karşılaşılardan tekemmül etti ve iki B. Loca birleşti.

Burada Birleşme ile ilgili maddeleri teker teker ele almayacağız. Yalnız önemleri çok büyük olan iki madde üzerinde duracağız. Bunlardan birincisi 'Allah ve Din' maddesidir ki, şu şekilde kaleme alınmıştır : «Kişinin dini veya ibâdet şekli ne olursa olsun, semâ ve arzın şanlı mimârının varlığına inandığı ve ahlâk kaidelerince hareket ettiği müddetçe Masonluk dışında bırakılamaz.» Bu geniş ufuklu ve asil bir kavrayış idi. Buna Büyük Üstad Sussex Dükü'nün 1842 de Kensington Sarayı'ndan açıkladığı beyannâmedeki aşağıdaki sözlerini eklersek, Masonluğun evrensellik yolunda atmış olduğu büyük adımın başlangıcını görürüz. Büyük Üstad şöyle diyordu : «Masonluk bir dini red edip diğeri bir dinin yanında yer almaz, Hindistan'daki insanlar, ister Hindu ister Müslüman olsunlar, Masonluğa alınmaları için başkaca bir engel bulunmadığı ve bir Tanrı'ya içtenlikle inandıkları takdirinde mesleğimize girmek için talebde bulunabilirler.»

İkinci mühim madde ise şöyle idi : «Burada beyân ederiz ki, Kâdim Masonluk üç dereceden ibârettir ve daha fazla derece yoktur; bunlar Çıracak, Kalfa, ve Üstad dereceleridir». Bu son derece 'Roya. 'rch' dediğimiz ve şimdiki Masonlukta genellikle felsefî derecelerin içinde bulunan dereceyi de kapsıyordu.

Muntazam Büyük Loca'nın 1717 de kurulan ilk Büyük Loca olduğu hususunda her kes mutabıktır. Tuhafdır ki, gayrimuntuzam bir Büyük Loca olan rakib loca ilk locayı gayrimuntuzamlık ve meşrû olmamakla suçlamıştır. Aynı zamanda, birleşme teklifleri asî locadan gelmemiş, muntazam locadan gelmiştir, Muntazam Büyük Loca'nın bu gayreti sâdece birleşme arzusundan doğmuyordu, bir hakikat daha vardı ki, o'da, âsî loca o'kadar büyümüş ve kuvetlenmişti ki, nerede ise muntazam topluluğa gayrimuntuzam bir topluluk olarak bakılacaktı. Buna rağmen, ilk ve muntazam Büyük Loca, ayrılmaya sebep olan bütün esas dâvalarda isteklerini kabûl ettirmekte güçlük çekmedi. Rakib Büyük Loca'yı kuranlar, ciddî anlaşmazlığa sebep olmuş olan din konusunda iddialarından vazgeçerek karşı tarafın fikrini kabûl ettiler.

Bir kere birleştikten sonra, Masonluk, kavga, kin ve kırgınlıklardan uzak kalarak zümre ve taraf tutmadan şerefli yolunda azimle yürüdü.

Tarihe karışmış olan bu ayrılma ve kopmalardan ders alıp, günü müzdeki hâdiselerde dikkatli ve bunlara karşı hazırlıklı olmalı, yanlış yargılarımızı düzeltmeli, tüzüklerimizi islâh etmeli, ve Masonluğun yararlarını en üst seviyede tutmalıyız. Hepsinin üstünde de, gayretlerimizi bütün gönlümüzle hakkaniyet ve hakikate doğru yöneltmemizin kaynağı olan Sevgi kavramını işleyip geliştirmeliyiz. Ancak bu sûretle temel konularda birleşebilir, önemsiz ve tereddüdü gerektiren konularda hür olabiliriz. Düşünce ayrılıklarına, kopmalara, kırgınlıklara engel olacak tek şey Sevgi olduğu gibi, yegâne evrensel kanun da Sevgidir.

Abraham Lincoln Mason mu İdi ? (*)

Çeviren : Mehmet Fuad AKEV

Her senenin 4 Temmuz tarihinde A.B. Devletlerinin bağımsızlık deklarasyonunun yıldönümü kutlanmaktadır. 1176 senesinin bu gününde, tam istiklâl savaşının içinde, 13 devlet hürriyetlerini ilân edip, kendilerinin bir birlik içinde toplandıklarını bildirmişlerdir. Bu, Birleşik Amerika Devletlerinin başlangıcı idi. Harp 1783'te bitti, ve İngiltere, Versailles'de imzaladığı muahede ile yeni devleti tanıdı.

A.B.D.'nin bağımsızlığa kavuşması ve ondan az sonra başlayan 1789 Fransız ihtilâli, medeniyetin, fikrî ve bilimsel ilerlemesinin birer mihenk taşları idi. Biz, bu dünya tarihini oluşturan büyük adamları hürmetle anmalıyız.

Bunların arasında aşağıdaki isimleri saymak istiyoruz:

— George Washington : zafere kazanan general ve A.B.D.'in ilk Cumhur Reisi.

— Benjamin Franklin : Washington'un müşaviri ve mesai arkadaşı.

— Joseph Lafayette : Fransız generali, Amerika İstiklâl savaşına katılmış ve Fransa'ya dönüşünde Milli Mu-

— Joseph Lafayette : Fransız generali, Amerika İstiklâl savaşına katılmış ve Fransa'ya dönüşünde Milli Mu-

(*) «Die Bruderschaft»tan tercüme edilmiştir.

hafızların başına getirilmiştir. Aynı zamanda masondu.

- James Monroe : A.B.D. başkanı ve Monroe Doktrinini ilân eden kişi. Bu doktrine göre hiçbir devlet, başka bir devletin iç işlerine karışamaz.
- Abraham Lincoln : Esirleri kurtaran adam. Sessasyon harbini kazanan adam, ve Güney devletlerini, kuzey devletleriyle birleştiren Başkan. A.B.D.'nin dünya şöhretine ulaşmasını sağlamıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinin göçmen politikası, 17. asrın ortalarında bütün Avrupa memleketlerinden, Amerika'ya doğru büyük bir insan akımına yol açmıştır. Bunlar Amerika'ya yerleşip, zengin altın ve gümüş madenleri vasıtasile servet peşine düşmüştü.

Abraham Lincoln 12.2.1809 tarihinde fakir bir marangozun oğlu olarak doğmuştur. Genç yaşta, babasına yardım etmeğe başlamıştır. Abraham daha çocuk yaşında iken, bu suretle ağır işlere alışmıştı. Fakat elde edilen para, bütün aileyi geçindirmeğe yetmiyordu, ve baba sık sık vahşi ormanlarda ayı avına çıkmak zorunda kalıyordu.

Aile birçok defalar yer değiştirip gittikçe «vahşi batı» ya doğru ilerliyordu ve orada yaşayan kızılderiilere karşı ölüm-hayat savaşı vermek zorunda idi.

1826 yılında, aile Illinois devletine yerleşti. Babasına devamlı yardım etmek zorunda olan, ve ailesile sık sık yer değiştiren Abraham, bu sebeplerden dolayı, devamlı bir okul terbiyesi alamamıştır. Kalemle kâğıdı olmadığından, odun kömürü ile tahta üzerine yazardı.

Abraham, kuvetli bir genç olarak yetişiyordu, uzun boylu, kemikli bir vücuda sahipti, otoriter ve çekici tavırları, iyi konuşma kabiliyeti ile etrafını büyülemesini bilirdi. Kendilerine gördüklerini ve bildiklerini anlatmasında usta idi.

18 yaşında iken, bir tüccarın yanında iş buldu. Mal yüklü bir gemi ile Missisipi nehrinin kıyılarında yaşayanlara mal satardı.

Bundan sonra, kendi hesabına ticaret yapmak istedi fakat gemisi battığı için iflasla karşı karşıya kalınca, işini tasfiye etti.

Bir kızılderiili kabilesi harp ilân edince, Lincoln yüzbaşı olarak bir milis birliğinin başında savaşmak zorunda kalır ve «kara atmaca»lara karşı galip gelir.

Bu arada zenci esirlerinin korkunç kaderini öğrenir. Bunlar «siyah altın» olarak, vahşi hayvanlar gibi Afrika'da avlanıp, Amerika esir pazarlarında satılmakta ve hayvanlar gibi muamele görmekte idi. Lincoln hayretler içinde kalır. Arkadaşları, kendisinin politikaya atılmasını önerirler ve Lincoln 1834 yılında, İllinois parlamentosuna mebus seçilip, hemen esarete karşı mücadeleye geçer.

Kanunları tetkik edip hukuk imtihanlarını kazanır ve avukat olarak işe başlar. Mesleği icabı, at sırtında çiftlikten çiftliğe gider ve müşterilerini ziyaret eder.

1846 yılında Kongre'ye seçilir. Halktan çıkan bu adam, derhal esaretin kaldırılması, insan haklarının kabulü ve demokratik devrimlerin gerçekleşmesi için harekete geçer. Bu gayretlerini destekleyen bir kitle hareketi gittikçe yaygınlaşır.

Lincoln 1854'te Senatoya seçilir. 1860 yılında, A.B.D.'nin 16. Başkanı seçilir ve törenle vazifesinin basına geçer (4 Mart 1861). Esaret hakkındaki fikirleri herkesçe bilinmekteydi : seçimin den hemen sonra ikilik meydana geldi. Pamuk ekicileri ekseriyette olan 11 Güney Devleti, Birleşik Devletlerden ayrıldıkla-

rını ilân ettiler ve aralarında bir «Konfederasyon kurdular. Bu «Sessesion» harbinin başlangıcı oldu. Bu harp 1861 - 1865 arasında çok kanlı bir şekilde cereyan etti. Lincoln, açış konuşmasında, bu ayrılmayı «kanunsuz ve hükümsüz» olarak vasıflandırdı. Bu kardeş harbinde, A.B.D.'nin buharlı ve zırhlı gemileri, «Konfedere» devletlerin yelkenli ve tahtadan olan harp gemileriyle çarpıştı ve bunları batırdı.

1 Ocak 1863'te, harbin tam ortasında, Lincoln esaretin kaldırdığını ve esirlerin serbest bırakıldığını ilân etti. Bu şekilde, insanlık tarihinde ilk defa olarak, esirler bir hükümet kararnamesile serbest bırakılmakta idi.

Hürriyetlerine kavuşan esirler, aynı zamanda A.B.D. vatandaşlık haklarını da elde etmekteydiler, fakat bu kanunun tatbiki, halen de muhtelif devletlerde münakaşa mevzuu olmaktadır. 1864'te, Lincoln ikinci defa olarak A.B.D. Başkanlığına seçilir ve 1865'te Güney Devletleri teslim olunca, harp sona erer.

Beş gün sonra, Lincoln eşi ile beraber Washington tiyatrosunun bir gala gecesinde -temsili esnasında- John Wilkes Both isminde bir gencin, silahından

çıkan kurşunlar ile ağır yaralanır ve 15 Nisan 1865'te, şafakta, rûhunu teslim eder. Kaatil koyu bir güneyci idi.

Lincoln, tipik bir Amerikalı «self made man» (kendi kendini yetiştirmiş adam) idi. Her ikisi de Mason olan, orta ve cenup Amerikalı hürriyet savaşçıları Simon Bolivar ve Jose de San Martin'le aynı zamanda yaşamıştır.

Oturduğu yer olan Springfield (İllinois) te toprağa verilmiştir. Lincolnun Başkanlığı esnasında birçok mühim yenilikler yapılmıştır:

- 1861'de kıtalararası (Atlantik'ten Pas fiğe kadar) telefon kablosu döşenmiştir.
- 1862'de ilk defa Amerika'da kâğıt para basılmıştır.
- 1863'te posta çağdaş bir şekilde organize edilmiştir.

— Aynı yılda Amerika'da ilk defa mecburi askerlik ihdas edilmiştir.

1932 tarihli Lennhof - Posner İnternat. Mason lugatından aşağıdaki bilgileri nakl'ediyorum :

«..... Abraham Lincoln, Başkanlık zamanında, Masonluğa kabul edilmek üzere muameleye başlamıştır fakat müracaatı, muhtemelen Başkanlıktan çekilmesine kadar olmak üzere, tehir edilmiştir.

Springfield (İllinois)'teki «TYRANİN» Locası, 17.4.1865 tarihli toplantısında (yani öldürüldükten 2 gün sonra), bu tehirin sebeplerini görüşmüş ve aşağıdaki hususları belirtmiştir: Başkan Lincoln, herhangi bir yanlış anlama meydan vermemek için, müracaatını tehir etmiştir. Bu karara esas olan sebepler hatırası için en büyük bir şeref nişanesidir.

Eski Türklerde Tuğra, Ok, Yay Sembolü

Reşat ATABEK

13 Mayıs 1040 tarihinde Dandanakan savaşını kazanan ve sultan ilân edilen Tuğrul beyin halifeye yazdığı «mektubun başında eski Türk hakimiyet alâmeti ve tuğra olarak «ok ve yay» işaretleri bulunuyordu» (Osman Turan, Selçuklular tarihi ve Türk İslâm medeniyeti s. 66) Aynı kişinin 1055 tarihinde yazdığı mektubun başında da yine tuğra simgesinin varlığına işcret edilmektedir. Selçuklularda tuğra, ok ve yay çizilmek suretiyle belirtilirdi. Osmanlılarda ise tuğra, yazıya inkilâp etti ve ilgi çekici bir şekilde stilize edildi. Kanımızca Osmanlı mimarisinde de tuğra sembolünün etkisini görmek mümkündür, camilerimizin kubbesi yayı, minareleri de okları ifade etmektedir.

Oğuz Kağan destanı

Orta Asya Türk mitolojisinde ok ve yayın özel bir yeri vardır. Oğuz Kağan destanında bu husus açık bir şekilde gözükmektedir.

Oğuz Kağanın veizri Uluğ Yürük rüya görür, rüyada bir altın yay doğudan batıya kadar uzanmış ve 3 gümüş ok da güneye doğru yoi almaktadır. Rüya tefsir edilir ve Oğuz Kağan birinci eşinden olan 3 oğlunu, Gün, Ay ve Yıldız'ı avlamak üzere doğuya ve ikinci eşinden

olan diğer 3 oğlunu da Gök, Dağ, ve Deniz'i batıya avlamak üzere gönderir.

Oğuz Kağanın birinci eşi ışıktan gelmedir, güneşten ve aydan da daha parlaktır. Oğuz Kağan onu ilk defa dua ederken görmüştür. Oğuz'un birinci eşi kutsal alemin sembolüdür ve bu eşin doğurduğu 3 erkek çocuk aralarında bir üçken teşkil ederler, bu üçkenin ucu aşağıya dönüktür. Birinci eşin çocukları bir arada kutsal alemden dünyaya inen akımı, kuvveti, ışığı açıklamaktadır. Oğuz Kağan ikinci karısını avlanırken bir gölün ortasında bir ağacın içinde görür. Bu eş dünya varlıklarının sembolüdür. Bu eşin doğurduğu 3 erkek çocuk dünyada mevcut ve kutsal aleme müvecceh, ucu yukarıya dönük bir üçken teşkil eder ve dünya varlıklarının kutsallaşmayı, kutsal aleme yaklaşma azmını, dileğini açıklar. Bu iki üçkenin bir arada ve beraberce değerlendirilmesiyle Süleyman mührünün çizilmesi mümkünleşir.

Oğuz Kağanın emriyle doğuya avlanmaya giden Gün, Ay ve Yıldız adlı çocuklar yollarında bir altın yay, batıya giden diğer 3 çocuğu da 3 gümüş ok bulurlar. Bulunan yay ve oklar Oğuz Kağana verildikte, Oğuz Kağan yayı getiren 3 çocuğuna yayın bir parçasını verir ve «yay gibi okları göğe kadar atın» der ve okları da bunları getiren çocuklar arasında paylaştırarak verir ve «yay oku attı, silzer de ok gibi olun» der.

Ok ve yay paylaşıldıktan sonra Kurultay kurulur ve Oğuz saltanatını, hükümdarlığını çocuklarına devir eder. Destan dikkatle okundukta Oğuz Kağanın iki yönü gözükmetedir: hem hakandır toplumunun başındadır ve onu yönetir, hem de şamandır, Kutsal alemlle ilişki kurar, kutsal alemin yardımını sağlar.

Orta Asya Türklerinin inancına göre Kutsal alemin kapısı Kutup Yıldızdır, geçit oradan sağlanabilir. Bu nedenledir ki Kağanın veziri rüyasında göğu kaplayan yaydan kuzeye doğru okların fırladığını görmüştür.

Oğuz destanını nakil eden yazıların bazılarında Oğuz çocuklarıyla birlikte avlanırken, çocukların bir yay ile altından yapılmış 3 oku buldukları nakil edilir. Diğer bazı eserlerde Oğuz vezirine altın yay ve gümüş 3 oku verip bunların yarıya kadar toprağa gömülmesini emir eder ve ondan sonra 3 oğlunu batıya ve diğer 3 oğlunu da doğuya gönderir ve çocuklar yay ve okları bulup toprağın içinden çıkarıp, babalarına getirirler. Genellikle İstikler sivri ucu dışarda kalmak su-

retiyile toprağa kılıç gömerlerdi. Atilla yere gömülü bir altın kılıç bulunca, dünya hakimiyetinin Tanrı tarafından kendisine verildiğine inanmıştı.

Bu açıklamalardan hareketle tuğranın yay ve 3 oktan müteşekkil olmasının nedenleri kolaylıkla açıklığa kavuşmaktadır.

Yay sembolizmi

Orta Asya Türklerinde yay ebekuşağına benzetilmiş ve gök kubbesinin bir sembolü olarak kabullenilmişti (Ö. Bahaeddin, Türk mitolojisi, C. 2, s. 234) Ayrıca hakimiyet sembolü olarak da devamlı bir şekilde değerlendirilmişti. Dede Korkut masallarında belirtildiği gibi, Divan toplantılarında beylerin çocukları ayakta durur ve yaylarına dayanırlardı. Bazı Türk toplumlarında demiryay, güçlü, kuvvetli, başı eğilmez kişiyi açıklamak için kullanılırdı. Ayrıca Altay şamanların fala yayla baktıkları ve yayla yağmuru yağdırdıkları nakil edilmektedir.

Genellikle ebekuşağı tarih boyunca dünya ile gök arasında köprü olarak değerlendirilmiş, kutsal alemle ilişkiyi kurduğu, birleşimi sağladığı kabullenilmiştir. Buda gökten yedi renkli merdiveni kullanarak iner, merdiven ebekuşağından başka bir şey değildir. Afrika ortasında yaşayan pigmeler ebekuşağını görünce, Tanrı'nın kendileriyle ilişki kurmak istediğini benimserler ve yaylarını ebekuşağına doğru çevirir ve yüksek sesle dua ederler. Tavratta da Allah Nuh Peygambere hitap ederken kendisiyle ve dünyada yaşayan tüm yaratıklarla kurduğu ilişkinin dışa dönük belirtisi olarak göge yayını, ebekuşağını koyduğunu açıklar.

Yay her yerde kral silahı olarak kabullenilmiş ve bu nedenle şövalyelerin tekrisinde yer almıştır. Bagavat - Cita de bahsı geçen harp, çatışma, yay kullanan erler arasında cereyan eder. Kalpleri pak olanlar hedefin tam ortasına yayın yardımı ile oku saplayabilir.

Yay, bilinç altında beliren dileklerimiz sert bir tarzda dışa çıkışını ve bunu gerçekleştiren ruhsal gerginliği açıklar.

Ok sembolizmi

Orta Asya Türklerinde okun özel bir yeri vardı. Millî silahını teşkil etmesi nedeniyle mitolojilerde sembolik değeri dikkati çekmektedir. Moğollar göge ok atmak suretiyle Azraili korkutarak, hastayı iyileş-

tirebileceklerine inanırlar. Boryatlarda da şaman hastanın başına çağrıldıkta ok atmak suretiyle hastanın atalarından yardım dilerdi. (Turan O., Türklerde okun hukuki sembol olarak kullanılması, Belle-ten C. IX, s. 303).

X. yüzyılda Türklerin en çok sevdiği şeyin ata binmek ve ok atmak olduğu ve ok atma taliminin kutsal bir anlam taşıdığı ve bunun her gün yapıldığı nakil edilmektedir. (Ögel B., Türk halkının gelişme çağ-ları C. 1, s. 126) Ziya Gökalp da (Türk Medeniyet tarihi, kısım 3, s. 211) Mete'nin ışık çalan oku keşif ettiğini, kumanda ettiği tümenini bu silahla techiz ettiğini, hedefe isabet edemeyenin cezalandırdığını açıklamaktadır.

Türklerin göğe ok attıklarını ve bu suretle Tanrı'ya haber veya elçi gönderdikleri belirtilmektedir, hatta muayyen kabilelere de hakanın, seçim işlemleri sonunda güneşe karşı 4 defa ok attığı ve bu suretle Tanrı'ya bilgi sunduğu kabul edilirdi. Ayrıca dostluk, kardeşlik kurmak isteyen kişilerin önlerine ok koyarak and içtikleri de bilinmektedir.

O, bilhassa haber göndermek, davet etmek için kullanılır ve muha- tabın tabiiyeti de bu suretle açıklanırdı. Göktürk hakanı bir kabile başkanını ok göndererek sefere veya toplantıya davet ederdi. Bu gelenek Türklerde İslamiyetin kabulünden sonra da geçerliliğini yi-tirmemiştir. Sultan Mahmut Gaznevi orduyu toparlamak için kabile- lere birer ok göndermiştir. Aslan Yabgu'nun da «bu oku gönderirse 100.000 er toplarım» dediği, nakil edilmektedir.

Genellikle ok güneş ışığı olarak değerlendirilip kutsal alemin nufu- zu, ayrıca fikrin, ışığın etkisiyle hayatın zenginleşmesi, kapalı ale- min, karanlığın ışıklanması, cehaletin yok edilmesi gök ile dünya arasında, merdiven sembolunda olduğu gibi, ilişkinin kurulması, normal koşulların üstüne çıkılması dünya ölçülerin üstüne geçilmesi, büyük bir suratla anlayışı, varışı açıkladığı gibi, yıkıcı kudreti, ölü- mü, cezayı ifade ettiği görülmektedir. Tanrı ceza olarak yıldırımı gön- dermekte, bu da gökten inen ok olarak belirtildiğine işaret etmek gerekir.

Tanrı ile kişiler arasındaki ilişkiyi açıkladığından, zaman zaman ok atmak suretiyle ilahi emrilerin tespitine doğru gidildiği görülmekte- dir. Yeni evlenen Türk beyi atacağı okun saplandığı yerde çadırını

kurup, eşini kabul ettiği ve bu suretle ev ve barkını, yurdunu var ettiği bilinmektedir.

Ok ile ilgili Mevlânâ'nın Divan'ı Kebir'inden bazı beyitlerin nakli ile de Türkler arasında okun ne kadar önemli olduğu açıklığa kavuşabilir:

Gece gündüz koştum, gece gündüz uçtum,
Ok gibi nasıl fırlayıp kurtulduk sorun şu gökyüzüne.

Ok uçup gitmede, varıp hedefe ulaşmada
Ne diye oturmuşuz biz? Padişah avdan gelmede.

Ok — yay semolizmi

Hem ok ve hem yayın sembolik anlamları, Ok - Yay birleşiminde daha esaslı, daha etkili bir şekilde gözükmetedir, bu da doğaldır.

Ok yay birleşimi ile yayı gerip oku fırlatan kişi arasında sıkı bir bağın, bir birliğin varlığı kabullenilmektedir. Bilhassa Uzak Doğuda geçerli olan bu görüş Orta Asya Türklerini özlü bir şekilde etkilemiştir. Eski bazı Çin düşüncelerinin inançlarına göre muayyen bir noktaya isabet amacıyla okun atılması bahis konusu değildir. Oku fırlatan, yayı geren değildir. Yayı geren kişi, göğün, kutsal alemin bir vasıtasıdır. Ayrıca Conficius'un açıklamasına göre ok hedefe isabet etmezse, yayı geren bunun nedenini kendisinde aramalıdır; ok, yayı gerip onu fırlatanın özüne, saplanır.

Askerlik sahasında üstünlük ifade eden ve sağlayan ok ve yay birleşimi Kutsal aleme ulaşımı da zaman zaman dile getirmiştir. Ayrıca eski Mısırda çakal başlı Anubis ilahının yay ile ok fırlattığı muayyen resimlerde görülmektedir ve bu suretle insanların fiil ve hareketleriyle maksad ve düşüncelerinin birbirine bağlantılı olduğu ve ölümler ile dirilerin muhakemesinin yapıldığı belirtilirdi.

Bir çok mitolojilerde ok ve yay aşkı, sevgiyi, tutkuluğu ifade eder. Cupido yayı vasıtasıyla attığı oklarla muhatabını esir edebilmektedir ve bu nedenle Aşk Tanrısı olarak batı edebiyatında nam salmıştır.

Orta Asya Türkleri ok ve yayı bir arada bulundurmak ve kullanmakla kudret, nüfuz, hükümcünlük ifade etmekte ve bunlar sayesinde kutsal aemlele ilişki kurma olanağını sağlamaktadır. Oğuzların giyinişi hakkında bilgi sahibi olunmamakla XI. yüzyılında Nişabur'a giren Tuğrul beyin başında keten sarık, üstünde uzun kollu, uzun etekli ve ön-

den ilikli elbise, ayağında keçe çizme, kolunda gerilmiş bir yay, kemerinde 3 okun bulunduğu nakil edilmektedir (Sümer F., Oğuzlar, s. 48). Moğolların gizli Tarih'inde ölen erkeğin okluk ve yayıyla birlikte gömülmesi tavsiye edilmektedir.

Kutatgu Bilik'te bu sözcükler ilgiyi çekmekte ve toplumda ok ve yayın önemini dile getirmektedir :

Genç iken vücudum ok gibi, kalbim yay gibi idi.

İhtiyarlıyınca kalbim ok gibi, vücudum yay gibi oldu.

Bu açıklamaların farklı yönlerden değerlendirilmeleri mümkündür.

Orta Asya Türkleri savunmada, ok ve yayla önem vermeleri doğaldır. Düşmana yaklaşmadan bu silahla kendini koruma ve muhatabını yok etme olanağını sağlayabilmektedir. Ayrıca ok ve yayla avlanabilmektedir. Avlanma ise, soylu kişilerin bir yeteneği olduğu batıda ve doğuda kabullenilirdi. Yukarıda belirtilen hususlar dışında ok ve yayın yardımıyla kutsal alemden haber gelmekte, Kutsal aleme dilekler ulaştırılmakta ve ilişki kurma olanağı gerçekleştirilmektedir.

Ok ve yayı kend öz varlığının bir parçası, kendi kişiliğinin ve kudretinin devamı olarak benimseyen komutan veya sultan yazılarında, emirlerinde en başta ok ve yayı tuğra şeklinde çizmeye yönelmiş olması toplumun düşünce tarzlarının ve yaşam koşullarının bir sonucu olarak kolaylıkla değerlendirilebilir. Osmanlı Türklerinin Selçuk İmparatorluğunun yerini aldıktan ve bilhassa halifeliği de üstlendikten sonra, tuğra kullanmakta gösterdikleri hassasiyet ilginç olduğu kadar aynı görüşü dile getirmektedir. Ayrıca tuğrayı çizerken muayyen istisnai haller hariç, 3 oku belirtmekte ısrarlı olunması muayyen yorumlara kolaylıkla yol açmaktadır.

İonik Sütun (*)

(Akıl) 1

Tayfur TARHAN

XV İnci yüzyıl simyacilarından **Pierre Vicot** (2), felsefe taşının yaradılışından bahsederken, «bu yaradılış **telaffuz edilmiş** olduğuna göre tamdır» demiştir; yâni insan, Tanrının arzusuna ve kendi ihtiyacına aynı anda cevap verebilmek için, **konusacaktır**; konuşacaktır, çünkü insan tarafından telaffuz edilmedikçe, «yaradılış» tam olmayacaktır.

Okunmakla, insan düşüncesini ya da hislerini ifâde edebilmekte, meramını anlatabilmektedir. Konuşma ise, kullanılan lisânın kelimelerinden (sözcüklerinden) oluşur. Ancak, bir lisânın içinde eş anlamda kelimeler bulunduğu gibi, kullanıldıkları yere göre çeşitli anlamlara gelen kelimeler de vardır.

(*) Ahenk L. nın 25-2-1981 tarihindeki toplantısında yapılan konuşmadır.

(1) **Faydalanılan eserler:** Felsefe Sözlüğü (Orhan Hançerlioğlu), Filozoflar Ansiklopedisi (Cemil Sena), İnsanlığın Sorunları (Saffetin Pınar), İONİA (Bilge Umar), Dictionnaire des Sciences Philosophiques (AD. Frank), Dictionnaire Universel de la Franc-Maçonnerie (Daniel Ligou), Dictionnaire de la Franc-Maçonnerie et des Francs-Maçons (Alec Mellor), La Franc-Maçonnerie rendue intelligible à ses adeptes (Oswald Wirth).

(2) Bak.: Mimar Sinan Dergisi, sayı 15, sayfa 68.

İnsanın konuşma ihtiyacı, kendi varlığını kavramasının ve içinde yaşadığı muhitteki gerek maddî, gerek mânevî şeyler ve olaylarla ilişki kurması sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

İnsana kendi varlığını kavratan, **akıldır**; «insan, aklının yetisi ile düşünür ve konuşur» derken kullandığımız «akıl» kelimesi ile acaba neyi ifade etmiş oluyoruz?

Sözlüklere baktığımızda, «Akıl» kelimesinin karşısında çeşitli anlamlar görürüz: (3) Osmanlıca «AKL» kelimesinin öz türkçesi «US» dur ve bu her iki kelimenin karşısında «İnsanın düşünme, anlama ve tedbir alma yetisi» izâhını buluruz.

Akıl kelimesinin karşılığı olarak, aynı zamanda: bellek, hâfıza, öğüt kelimelerini de buluruz. Akıl kelimesi: İz'an, fikir ve dimağ anlamlarında da kullanılmaktadır. Hele Osmanlıcada bir «Hûş» kelimesi var ki: Akıl, us, şuur, anlayış, ayrıca da zehir ve ölüm anlamlarına gelmektedir.

Saffettin Pınar (4) şöyle diyor: «Descartes ve tüm rasyonelistler, akli, beynin bir yeteneği saydılar. Böylece akli, kendi kendini yaratan bioşimik bir mekanizmadan ibaret görmüş oldular. Bu yüzden düşünce, insanın maddesel oluşumu içinde bir fonksiyon olarak kaldı.»

Kullanıldığı maksada göre mânâ ifade eden «akıl» kelimesi ile, acaba ne ifade etmek istiyoruz?

- 1 — (Aklin bize kendimizi tanıtmalarını istiyoruz.)
- 2 — Bütün insanlar ve insanlık için (mutluluk yuvası olacak ülkü mâbedinin inşası için aklin bize yol göstermesini istiyoruz.)
- 3 — (Gönyenin) hayatta doğru yoldan ayrılmama gereğini anlattığını (akli temsil ettiğini söylüyoruz.)
- 4 — İnsanlık mâbedinin inşası amacımıza ulaşabilmek için, (düşünce, söz ve işlerimizi, Tanrının en büyük vergisi olan aklin ve edindiğimiz tecrübelerin ışığı altında gözden geçirdiğimizi söylüyoruz.)
- 5 — İlimin akla destek olduğunu söylüyoruz.

(3) Bak.: Mimar Sinan Dergisi, sayı 24, sayfa 23 (Ziya UMUR: Akl-u Hikmet...)

(4) Bak.: Mimar Sinan Dergisi, sayı 15, sayfa 86 - 87.

6 — **Akıl**, yapacağımız işin en doğrusunu tasarlamamızı sağladığını söylüyoruz.

7 — Masonlukta ilk ve son adımın, kendi kendini dâlmâ kontrol etmek, bu sâyede doğruya, iyiye ve güzele yönelmel olduğunu; bunu kendilerine şiar edinmiş fertlerin meydana getirdikleri (toplumun) da, (**akıl** kurduğu, kuvvetin gerçekleştirdiği ve güzelliğin süslediği muhteşem bir yapı gibi yükselebileceğine inanıyoruz.)

(Akıl, **ionik** bir sütun ile sembolize ediyoruz.)

Bu vesile ile şu hususu belirtelim ki, Yunan sanatının sâdece üç mîmârî tarzı olmuştur: dorik, ionik ve korentien.

Dorik mîmârî tarzı, atık tarzların en eskisi ve en sâdesi olmuştur. Bu tarzda bilhassa Yunanistan'da, Sicilya'da ve İtalya'nın güneyinde, nâdiren de Anadolu'da ve Ege adalarında rastlanmaktadır. Bu mîmârî tarzda, sütun, özel bir tabanı olmaksızın, doğrudan doğruya yapının temeline istinâd etmektedir; mahrut maktâi şeklinde olup, bâzen yekpâredir, bâzen de bir mil mârifetiyle birbirlerine tutturulmuş tabıllardan müteşekkildir; gövdesine keskin dış köşeli, az derinlikli, geniş yivler oyulmuştur; başlığın oymalı tableası yoktur ama, profilli silme ile yivlerin birleştiği yerde bir veya birkaç zih'ı vardır.

Ionik mîmârî tarzındaki sütun, dorik sütuna nazaran daha nârin, daha sık ve daha derin yivli olup, tabanı silmelerle tezyin edilmiştir ve başlığındaki kıvrımlar çok daha süslüdür. İonik mîmârî tarzı, İsâ'dan önce VII. yüzyıldan itibaren Anadolu'nun batı sâhillerinde inkişaf etmiştir.

Korentien mîmârî tarzı, bâhusus stilize akant yapraklı sütun başlığı ile temâyüz etmekte ve ionik tarzın **daha süslü** bir çeşidi telâkkî edilmektedir.

Bize Tanrının en büyük ihsânı olan, bize kendimizi tanıtan, bize davranışlarımızda yol gösteren **akıl**, elbette ki, ruhsal ve maddesel bütünlüğün temel unsurudur. Buradaki **akıl** kelimesi, «Akl-ı ilâhî», «Akl-ı evel», «Akl-ı küll» terkiplerindeki aklı ifâde eder.

Bize doğru yoldan ayrılmamayı, davranışlarımızda temkinli ve ölçülü olmayı, bilgilerimizi arttırmayı telkîn ettiğini, ilimle desteklendiğini ve insanlığın saadet yuvası olacak mâbedimizin üç dayanağından bi-

rincisini teşkil ettiğini söylediğimiz **akıl**ın ifâde ettiği mânâda ise, bir farklılık seziyoruz. Burada **akıl** kelimesi, daha ziyade: «hikmet», «hakîmlik», «bilgelik» (Fransızca: sagesse) anlamı taşıyor.

US kelimesi de, AKIL kelimesinin tam Türkçe karşılığı olmuyor: «Uslu bir çocuk» ile, «akıllı bir çocuk» aynı anlama gelmiyor. Bir çocuk hakkında hele «**bilge**» kelimesi hiç kullanılamaz, çünkü bilge kişi, çok ve sağlam bilen ve bildiğini kendisi ve başkaları için en yararlı şekilde kullanabilen kişidir.

«Bilmek» ise, bir zekâ, bir idrâk, bir hâfıza işidir.

(Akıl kelimesinin «zekâ» anlamında kullanıldığı da oluyor.)

«Akıl», «zekâ» ve «bilgelik» kelimelerinin anlamlarını imkân nisbetinde vüzûha kavuşturmaya çalışalım.

(Osmanlıca «AKIL», Türkçe «US» (Fransızca: Raison) kelimesi, iz'an, şuur, anlayış, kavrayış, fikir, düşünce, idrâk, zihin,... gibi anlamlarda da kullanılmaktadır.)

Fakat felsefede ve bâhusus idealist filozoflar indinde, bu kelime, bizlere, bütün zekâlar için müşterek olan mutlak hakîkati sezdiren, bilmenin ve mevcûdiyetin ilk prensiplerini veren, sonsuzluğu ilhâm eden ve bizi bu sonsuzlukla irtibatlandıran, üstün ve özel bir yetidir. Bu yeti, mücerret olarak nazara alındıkta, zekâların bilcümle tahavvül ve terakkîlere rağmen, ne insandan insana, ne de zamandan zamâna değişmemekte, herkeste ve her yerde hep aynı kalmaktadır.

(**Akıl**, «sınırsız olanı, derecesiz olanı, şartsız olanı, yâni sonsuzu ya da mutlak'ı idrâk etme yetisidir» şeklinde de tarif edilmeye çalışılmıştır. Kısaca «sonsuzu idrâk edebilme yetisi» olarak da tarif edilmiştir.)

Şunu belirtmek gerekir ki, «**akıl**» kelimesi, başlıca iki ayrı anlamda kullanılmaktadır.

Bunlardan birincisi, fikirlerimizin heyetimecmuasından, yetilerimizin kullanılmasından ibâret olup, mütehavvildir, olağandır, şahsîdir.

İkincisi ise, bunun aksine, sâdece sonsuzun idrâkinden ibâret olup, evrenseldir, değişmez, gayırışahsîdir, ama, bu gayırışahsîlik, bizim dışımızda olduğundan dolayı değil, fakat, herkeste aynı olduğundan ve şahsa münhasır olmadığından dolayı.

«ZEKÂ» kelimesi, insan rûhunun başlıca yetilerinden birini ifâde eder; insan onun vasıtasıyla şeyler hakkında bilgi edinir. Bilmenin, ya da zekânın târifini yapmaya uğraşmak beyhûdedir. Filhakîka, herkes bilir, herkes düşünür. «Evrende düşünce vardır, zîrâ ben düşünmekteyim» kaziyesini reddetmek kolay değildir (5). Hiç bir târif, herkesin düşünce hakkında kendi üzerinde yaptığı tecrübenin yerini tutamaz. Bunlar, tezâhür eden, fakat târif edilemeyen olaylardandır.

Bununla beraber, zekâyı tezkâhür ettiren olaylar çeşitli nevidendir. Kendimizde bir kaç çeşit düşünüyü buluruz. Bu yetiler, hemen her zaman, zihnin çalışmasında birleşmektedir.

İnsan, etrâfını çevreleyen tabiatı, **dış algı** denilen yetisi, ya da hisleri vasıtasıyla bilir. **His** deyimi, beş duyumuzu da kapsamakla beraber, felsefe dilinde, sâdece çeşitli hissiyatı edinme kaabiliyetimizi ifade eder.

Sâdece beş duyu ile bilmek, hemen hemen hiç bir şey bilmemek olurdu. Meselâ, dokunu ile edindiğimiz bilgi, dokunmanın sona ermesiyle birlikte yok oluverecek olsaydı, hiç edinilmemiş olmasından farklı bir değeri olmazdı ve her dokunuş, her defasında **yeni** bir duyu olurdu. Fakat insanın hatırlama ve hâfızasında saklama yetisi de vardır. Hâfızanın, dikkatli bir incelemesi yapıldığında, daha genel olup, psikolojide «**idrâk**» denilen olayın bir nev'inden başka bir şey olmadığı anlaşılır. İdrâkin diğer neveleri arasında «tahayyül» ve «gayrışuûrî hâtıra» da zikredilebilir.

Zihin, çeşitli **genel fikirlere** sahip olunca, bunları mütemâdiyen birbirine yaklaştırıp, algılarının çeşitli ve değişken nesnelere bunlara ırcâ etmeye çalışır. Zihnin, kendisine verilmiş olanları, gâh tek bir nevi altında toplayıp ona o nev'in bütün terkibî hasletlerini izâfe eder, gâh onu bir nev'in dışına çıkarmak suretiyle ayırt eder. İki fikir arasındaki münâsebetin derhal görülmesi hâlinde, bu ameliyeye «karar vermek» denilmektedir. Fakat bu münâsebet bâriz olmayabilir; o takdirde zihin, bundan emin olmaya, bunun için de vasat bir tâbîrin tecrübesine müracaat etme ihtiyacını duyabilir; o zaman «muhâkeme ediyor»dur ki bu da iki fikir arasındaki münâsebeti keşfetmek demektir ama, bu defa, üçüncü bir fikrin aracılığı ile, dolaylı olarak. Şu hâlde, «karar verme» ile «muhâkeme etme» arasında, sâdece, ba-

(5) Bak.: Mimar Sinan Dergisi, sayı 18, sayfa 87.

sit bir ameliye ile, daha karmaşık bir ameliye arasındaki kadar bir fark vardır. «Mücerret fikir», «genelleştirme», «karar» ve «muhâkeme etme», zekânın yetileri telâkkî edilebilir; şu kadar ki, bu yetilerin, bundan öncekilerle aynı mâhiyette olmayıp, ancak, önceden hazırlanmış malzemeye tatbik edilebilen ve bilgimizi, içerisine yeni hiç bir şey katmaksızın, harekete getiren tâlî ameliyelerden başka bir şey ifade etmedikleri gözönünde bulundurulmalıdır.

Nihayet, bütün bu bilgilerin ve yetilerin üstünde, şüphesiz ki, bunlardan hiç biri olmayan ve fakat zekânın evrensel şartı olan, tüm düşünücü faaliyetimizin **temel şekli** olan ve bu faaliyetin özel bir tarzı olan «idrâk» vardır.

(«**BİLGE LİK**» kelimesi (Osmanlıca: hikmet, Fransızca: sagesse), çok ve iyi bilme, tabiatı inceleme, filozofluk gibi anlamlara gelir. Bilge kişi (Osmanlıca: **hakim**), çok ve sağlam bilip, bilgilerini gerek kendisi, gerek başkaları için en yararlı şekilde kullanabilen kişidir.)

(«Bilge» denildiği zaman, meşhur «**YEDİ BİLGE**» hatıra gelmektedir. İsa'dan önce beşinci yüzyılda yaşamış olan Yunan filozofu DİOJEN (Diogène Laerce) tarafından gün ışığına çıkarılmış olan sâfiyâne bir menkabe, eski Yunanlıların «yedi ünlü» arasında saymakla şereflelendirdikleri kişilerin, aralarında mevcut dostluk ve yüksek takdir hisleriyle dolu râbitalarını, günümüze kadar getirmiştir.

Bu menkabe, balıkçıların buldukları ve Miletosluların (6) **YEDİ BİLGE**'ye tevdi ettikleri saçayağın hikâyesidir.

Rivâyete göre, Miletoslu delikanlılar, oranın balıkçılarından, ilk atacakları ağ ile denizden çıkacak olanı peşinen satın almışlar; sudan çıka çıka bir adet saçayak çıkmış; bunu paylaşamayan delikanlılar arasında itiraz sesleri yükselmeye başlamış; tarafları uzlaştıramayan Miletoslular, bu delikanlıları **Delphes**'e (7), oradaki vahye danışmaya yollamışlar. Tanrıdan gelen cevap şu olmuş: «**Miletos çocukları, bana saçayak hakkında soru soruyorsunuz: onu en bilge olanınıza ihâle ediyorum.**» Bundan dolayı, saçayak **Thalès**'e verilmiş, Thalès onu bir başkasına devretmiş, o da bir başkasına..., derken saçayağı **Solon** almış ve, «**bilgelerin ilki Tanrı'dır**» diyerek, onu **Delphes**'e göndermiş.

(6) Miletos kenti, İzmir'in güneyinde, Balat köyünün bulunduğu yerde kurulu eski İONIA kolonilerindedir.

(7) Delphes, Yunanlıların Işık-Güneş Tanrısı Apollon'un vahiylerini indirdiği mâbedin bulunduğu şehirdir.

Eflâtun (Platon), Protagoras adlı eserinde bize YEDİ BİLGE'nin kimler olduğunu nakletmiştir.)

Sokrat (Socrate), Protagoras'ın zarîfâne tenkîdini yaparken, eski felsefenin hakîkaten fazla muhtasar olduğunu ifâde etmek için şöyle demiştir: «Herhangi bir Lakedemonyalı (Ispartalı) ile konuşunuz; karşınızda sözleri gayet vasat olmaktan ileri gidemeyen bir adam bulursunuz; ama ilk fırsatta, kısacık öyle bir söz söyler ki, vecîz ve mânâ doludur; tıpkı mâhir bir elin attığı ok gibi; ve, onunla konuşan, onun yanında bir çocuk mesâbesinde kalır. Şüphesizdir ki, böyle vecîzeler söyleyebilenler, mükemmel surette yetişmiş kişilerdir. **Thalès de Millet, Pittacus de Mitylène, Bias de Priène, Solon, Cléobule de Linde, Myson de Chènes** ve, yedinci bilge sayılan **Cléobule de Lacédémone**, bunlardandır.»

Bununla beraber, daha yaygın bir an'ane, YEDİ BİLGE listesinde, Myson'un yerine, Korint'in müstebit hükümdârı **Périandre**'i ikame etmektedir. (Plutarque'a bakılacak olursa, bilgelere adedi onaltıya kadar çıkmaktadır.)

Bu ünlü kişilerin doğum ya da ölüm tarihleri, hep İsa'dan önce VI. ncı yüzyıla rastlamaktadır. O mayalanma devrinde, bir siyâsî islâhât ihtiyacının belirlediği Yunan ve İon şehirlerinde, eski hükûmetlerin boyunduruğundan kurtulma, hürriyete ve demokrasiye doğru yönelme hareketi başlamıştı.

YEDİ BİLGE'nin felsefeleri tamamiyle tatbikî olmuştur ve, hâfızaya nakşedilmek üzere söylenmiş harcîâlem kısa vecîzeler şeklinde mesellerden oluşmuştur. Bu bilge'lerden ekserisi, ne tam mânâsıyla filozof, ne de tam mânâsıyla yazar idi; bunlar meziyetleri ile temayüz etmiş olup, bilhassa seciyeleri (karakterleri) ve vatanlarına yaptıkları hizmetlerle saygıdeğer olmuş kişilerdi. Halkın henüz olgunlaşmamış bulunduğu o zamanlarda, ahlâk öğretimi ancak büyük bir basitlik içerisinde yapılabiliyordu. Yazı san'atının da henüz ilerlememiş olduğu o devirde, bu vecîzeler, mısırâlar hâline getirilir ve mermer levheler üzerine hâkkedilip, mâbetlerde ve bilhassa **Delphes'deki Apollon** mâbetinde teşhir edilirdi. Kudretli ve muhtasar olarak ifade edilen bu tatbikî **temkinlilik** kaideleri, henüz «felsefe» olmamakla beraber, felsefeyi tebşir etmiş, hazırlamıştır: Bu, **düşünce**'nin doğuşu olmuştur. Bu doğuş, üstün bir zekâ tarafından yolunun açılması şartıyla, medeniyette ilerlemek ve ilim sahâsına nüfuz etmek için kâfi

derecede olgunlaşmış bir **idrâkin** belirtisi olmuştur. İlmin yolunu açan üstün zekâyı ise, bizâtihi YEDİ BİLGE arasında buluyoruz: Bu üstün zekâ, doğa felsefesinin babası sayılan Miletoslu **Thalès**'dir. Fenikeli bir aileden doğma Thalès, «Cadmus» ile birlikte Yunanistan'a gitmiş, evvelâ Atina'da kalmış, sonra, zengin ve ticarete gelişmiş olan **IONIA**'nın en bereketli şehirlerinden biri olan **Miletos**'a yerleşmiştir.

Öğrenmek ve bilmek arzusunun tohriki ile, zamânının en aydın kişilerinin yaptığı gibi, seyahatlere çıkmış, ilmi, o zamanlarda onun beşiği sayılan **Mısır**'da aramıştır.

Kelimenin atık ve ilkel anlamındaki **US**'a dair olan mesellerden, **ionien** ekolün kurucusu olan **Thalès**'e atfedilenlerden bir kaçını zikredelim. Bunlar, kendisine sorulan suallere verdiği cevaplar şeklindedir:

Sual : En eski olarak ne vardır?

Cevap : Tanrı vardır, zîrâ, onun başlangıcı olmamıştır.

Sual : En güzel olarak ne vardır?

Cevap : Dünya vardır, zîrâ Tanrının eseridir.

Sual : En büyük olarak ne vardır?

Cevap : Uzay vardır, zîrâ her şeyi ihtivâ eder.

Sual : En sür'atli olarak ne vardır?

Cevap : Düşünce vardır, zîrâ her tarafa ânîde tevcih edilir.

Sual : En kuvvetli olarak ne vardır?

Cevap : İhtiyaç vardır, zîrâ her şeyi tâbî kılar.

Sual : En bilge olarak ne vardır?

Cevap : Zaman vardır, zîrâ her şeyi keşfeder.

Sual : Herkeste en çok müşterek olan ne vardır?

Cevap : Ümit vardır, zîrâ hiç bir şeyi olmayanlarda bile bâkî kalır.

Sual : En faydalı olarak ne vardır?

Cevap : Fazilet (Erdem) vardır, zîrâ her şeyin iyi kullanılmasını sağlar.

Sual : En zararlı olarak ne vardır?

Cevap : Kötülük vardır, zîrâ her şeyi ifsâd eder.

Sual : En kolay olarak ne vardır?

Cevap : Tabiata göre olandır, zîrâ zevkten dahî usanılır.

Bu arada, (Pittacus'un Şu vecizesini de zikretmeden gemiyelim:
«Gerçek zaferler, kan pahasına olmayanlardır.»)

(Bilgeler diyârı İONİA'nın mîmârî tarzından örnek alınarak sembolize edilen «AKIL» mefhûmu ile, daha ziyade «BİLGELİK»in kastedilmek istendiği böylece ortaya çıkıyor.)

İŐlerimizde ve davranışlarımızda en doğruyu tasarlayabilmemiz, ümit ve arzularımızı gerçekleŐtirebilmemiz, iyiyi, doğruyu, güzeli bulabilmemiz; vaatlerimizi tutabilmemiz için yardımcımız olmasını dilediğimiz; vicdan huzurumuz için merhametine sığındığımız Evrenin Ulu Mîmârının himâyesine lâıyk olabilmemiz için, en yüce ihsânı olan **aklımızı** evrensel kardeşlik ölküsüne yaraŐır Şekilde kullanarak, **bilgelik** yolunda ilerlemeye çalışalım.)

Napolyon Mason mu idi ?

Yazan : C.N. BATHAM

Çeviren : Mişel MARGULİES

(Ars Quatuor Coronatorum'un Editörlüğünü ve Londra ile Pariste araştırma Localarının Üs.: Muh.:lığını yapmış olan Cyril Batham Üs.:, Napolyonun mesleğimize üveliğinin delillerini gözden geçiriyor).

Eylül 1976 tarihli «Masonic Square» dergisinden..

Seneler boyunca muhtelif yazarlar Napolyonun Mason olduğunu beyan etmişler ancak hiç bir delil gösteremediklerinden, konu haklı olarak tetkike değer. Napolyon, 1769 senesinde Korsikada doğmuş, 1779'da Fransa'ya geçmiş ve 1785'te Paris Askeri Mektebinden teğmen rütbesi ile mezun olmuştur. Hocası yazdığı bir raporda onun iyi bir denizci olacağını belirtmiş. Bu tarihten, tahttan indirildiği 1814 senesine kadar hayatı okadar dolu geçmiştir ki, Mesleğimize katılmaya vakit bula-

bilmiş olması imkânsız gibi görünmektedir.

Geleneksel Görüş

Fransa'da şöhret kazandıktan ve muvaffakiyetli bir İtalya seferi yaptıktan sonra, Napolyon 28 yaşında Ordu Kumandanlığına tayin edilmiş, 1798 senesinde Mısır seferi için donanmanın başına geçmiş ve yolunun üzerindeki Malta'yı işgal etmiştir.

Her ne kadar bu tarihten önce Mesleğimizle bir ilgisi olduğu iddia edilmemişse de, o sıralarda Valetta'da bir Locada tekris edildiğine dair geleneksel bir rivayet vardır. Hiç şüphesiz, «the Order of Knight Hospitaliers of St. John of Jerusalem» adlı cemiyet adaya 1530'dan beri hükmetmiştir fakat bu cemiyet bir Şövalyelik Tarikatı idi ve 1798 senesinde Malta adasında bir Mason Locasının bulunduğu bir Mason Locasının bulunduğu dair herhangi bir kayıt

yoktur. Buna ilaveten, Napolyon adada yalnız altı gün kalmış ve tüm vaktini adanın idaresinde reformlar yapmakla ve çıkacağı seferin problemlerini tetkik etmekle geçirmiştir.

Geleneksel görüşten ilk defa bahseden, «Précis Historique de l'Ordre de la Franc-Maçonnerie» (Paris 1829) adlı kitabında, Besuchet olmuştur, bu da ancak hadisenin olduğu iddia edilen tarihten 30 sene sonra vuku bulmuştur. Hayrettir ki R.F. Gould da «Military Lodges» kitabında «Napolyonun Mason olduğu düşünülebilir» demiş fakat bu konuyu işlememiştir. Schlegel hariç bütün diğer âlimler hikâyeyi 'şüpheli değilse bile «şartlı»' olarak karşılamışlar, sık sık fantezilere dalan Thory ise bunu bir ihtimal olarak dahi düşünmemiştir.

«Mémoires Historiques et Secrets de l'Impératrice Josephine» (Paris 1820)'de Bayan le Norman, imzasız bir not'a atfen der ki; Napolyon:

- (1) 1795 senesinde «Universal Sect of the Franc-Juges» cemiyetine tekris edilmiştir.
- (2) 1796 veya 97'de İtalya'da ikinci bir tekristen geçmiştir.
- (3) «Philadelphes» cemiyetinin başkanları ile Kahirede buluşmuş (1798 veya

9) ve bir üçüncü tekris vukubulmuştur.

İDDİALAR

Buna karşılık, S.A. Zola K.: (Sunto Storico sul Grande Oriente Nazionale d'Egitto 1883) der ki; «Ağustos 1798'de Büyük Napolyon ve Kléber mason olmalarına rağmen, Memphis'e tekris ve tebenni edildiler... Napolyon, Kléber ve ordusunun diğer bazı subayları 1798/9 da burada ilk Memphis İsis Locasını kurdular.»

Memphis (Menfis) ritinin ilk izlerine ancak birçok sene sonra rastlanmasına rağmen hem Yarker hem de başkaları bu rivâyeti tekrar etmişlerdir.

Şimdi, Napolyonun Mason olduğuna dair başka Masonların beyanlarına bir göz atalım.

27 Aralık 1805 tarihli bir nutkunda Dejoly K.:, Napolyonun 'Mısırda nura kavuştuğunu' beyan etmiş ve 'üyesi olduğu mukaddes Sanat'tan' bahsetmiştir.

Abraham K.: bir yazısında «... üyeleri arasında Avrupanın Su... Yaratıcıları ve ölümsüz Bonapart B.: bulunan yüksek Cemiyet» der ve Dijon'da «Les Arts Réunis» Locasının bir toplantısında 'Bonaparte K.:e atıfta bulunulur. 1806 senesinde «St. Louis de la Martinique» Locasının Hatip B.:i Napolyondan: «... çalışmalarımıza katılarak ve

premsiplerimizin saflığına ve misterlerimizin akıllılığına tanık olarak... diye bahseder.

Bunu takiben, 1807 senesinde, Milanoda Kralî Jozefin Locasında verilen bir ziyafette kadehler şöyle kaldırılmıştır :

«Birader, İmparator ve Kral, Hâmi Büyük Napolyona...» Son olarak, 1913 tarihli anti-masonik bir yayında, Pıyon K.: tarafından Chef de Bien markisine yazılmış olduğu iddia edilen bir mektupta Napolyonun «Rite Primitif de Narbonne»a üye olduğu kaydedilir.

Bahsini etmediğim başka referanslar da var. Mesela Calvel'in naklettiği ve Napolyonun bazı generalleri ile Paris Localarını tebdili kıyafetle ziyaret ettiği hikâyesi. Bütün gece boyunca tanınmadığı da ilâve edilince hikâyenin saçmalığı tümüyle aşikâr oluyor.

DELİLLER

Sonuç olarak, Napolyon kadar meşhur olan birinin, nasıl olur da tekrisinin hiç bir kaydı bulunamaz diye sormak isterim. Niçin, orada tekris edildiğine dair bir ananesi bile olan Loca yoktur? Niçin hiç kimse merasimi gördüğünü kaydetmemiştir? Niçin hiç kimse Napolyonun da bulunduğu bir Loca çalışmasını hiç tarif etmemiştir?

Napolyonun bu konudan hiç bahis edilmemesini emretmiş ol-

ması mümkündür ama bunu niçin yapsın? Her halûkârda, sürgünde iken hasımları iktidarda idiler ve bu bilginin saklanması için hiç bir sebep yoktu.

Dahası, böyle bir sebep var idiyse, çok tesirli olarak bilinen ilk karısı İmparatoriçe Jozefin'e niye tatbik edilmemiştir? Yalnız kendisi değil, sarayındaki birçok hanım, Kadın Masonluğuna tekris edilmiş, kendisi de cemiyette yoğun faaliyet göstermiştir.

Üstelik, durum böyle olunca, niçin Napolyon, kardeşi Joseph'i Grand Orient'in Büyük Üstatlığına tayin etmiştir? Niçin diğer kardeşleri, Lucien, Louis ve Jersome ile, üvey oğlu Eugène Beauharnais ve yeğeni Jerome, Mason olarak bilinirler?

Ne diye çevresine Cemiyet üyelerini toplamış olsun? Büyük Kurulunun altı üyesinin tümü ile, dokuz İmparatorluk Devlet Vazifelerinden altısını ve ilk 30 Fransa Mareşalinden en az 22 sini?

Herşeyden çok şaşırtıcı olan, bu kadar faal ve mühim Fransasonlardan hiç birinin, ölümünden sonra dahi, Napolyonun bir Mason kardeş olduğunu iddia etmemiş olmasıdır. Hayır, Napolyonun Mason olduğu teorisinin kabul edilmesine karşı olan ihtimaller, kabulünü imkânsız kılacak kadar çoktur.

Derleyen : Sahir ERMAN

Amerikan B.L. larının matrikül durumu :

«Masonik Hizmetler Derneği üyelerin en yeni istatistikliğini yayınlamış bulunmaktadır. 1979 da Amerika Birleşik Devletlerinin sadece üç Büyük Locasında üye sayısında bir artma görülmüştür. Bütün diğerlerinde azalma mevcuttur. Arizona 94, Florida 97 ve Kuzey Carolina 225 üye kazanmıştır. Güney Carolina 21 üye kaybetmiş ise de, California'da 4296 ve Iowa'da 1825 üye ayrılmıştır. En çok azalma 7123 ile New York'ta vuku bulmuştur. En çok üyesi olan B.L. 218.286 ile Pennsylvanie B.L. dir. En küçük B.L. lar ise 5124 üye ile Utah ve 4893 üye ile Porto Rico'dur»

(The Maine Mason, Cilt 8, No 2, 1980, s. 2-3).

Mason eşleri localara giremez :

«Bazı ülkelerde masonların eşleri veya kızları masonik veya yarı masonik organizasyonlara serbestçe kabul edilmektedirler. Masonluğun öğretisi ve ideallerinden hanımlar da yararlanmakta ve onlar da katkılarda bulunmaktadırlar, ancak masonluk ünvanlar alamamakta ve düzenli üye sayılmamaktadırlar. Sadece geleneksel Açık Celselerde şeref misafirleri olarak Localarımıza hanımlar kabul edilirler.

Zaman zaman hanımlara mahsus veya karma L. ların kurulması meselesi ileri sürülmektedir. Fakat Skandinav B.L. larından hiç biri hanımları kabul etmek veya hanımlara mahsus klüp veya derneklere

katılmak suretile bizim eski ana prensiplerimizi ihlâl etmeyi düşünmemektedir. Her iki cinsiyet için hürriyet, musavat ve kardeşliğin hüküm sürdüğü günümüzde bile başka türlü olamaz. Localar sadece erkekler içindir»

(Frimurer Meddelelser - Danimarka Milli B.L. nin yayın organı - Eylül 1980, sayı 113, s. 2).

Süleyman Mabeдинin İlk Plânı

Avusturya B.L. nin yayın organı olan **Blane Blatter** dergisinin Ocak 1981 tarihli 92. sayısında, kutsal kitaptaki târifine göre Villalpandi tarafından çizilmiş bulunan Süleyman Mabeдинin İlk Plânı yayınlanmıştır. İlgilenen K. lerimiz bu plânı arşivimizde inceleyebilirler.

Armond Beach şehrinin yüzüncü yılı :

19 nisan 1980 Cumartesi günü öğleden sonra, Florida'da Armond Beach şehrinin yüzüncü kuruluş yılı büyük bir geçit resmi ile kutlandı. 326 No. lu Armond Beach L.K.leri de tekerlekler üzerine oturtulmuş büyük bir gemi içinde, önlüklerini kuşanmış olarak bu geçit resmine katıldılar. Gemide üzerinde masonik işaretler bulunan büyük boy bir pencere camı da bulunmakta idi. Bu cam şehrin eski kilisesine L. tarafından hediye edilmiş, fakat bu kilisenin yıkılıp yerine yenisinin inşa edilmesi sırasında tekrar L. ya iade edilmiş ve 1962 de büyük bir merasimle yeni mason mabeдинine konmuştur.

(The Florida Mason, Aralık 1980, Şubat 1981, Cilt 80, Sayı 3, sah. 17).

Yeni Zelanda'da Masonlar Köyü

Yeni Zelanda'da yaşlı ve emekli masonlarla aile fertleri için bir masonlar köyü kurulmuş ve B.Ü. Robert H. Asbby tarafından merasimle açılmıştır. Bir çok Masonun bütün regalyalarını kuşanmış olarak katıldığı büyük bir geçit resminden sonra bir konuşma yapan B.Ü., Yeni Zelanda'daki 40.000 masonun bu köyün kurulması için bir-milyon dolar topladığını, Devletin de 228.000 dolarlık bir yardımda bulunduğunu, köyün Kuzey Masonik Bölge Tröstü tarafından inşa edildiğini:

ve Yeni Zelanda'da bir çok yerlerde evleri hastahaneleri, dinlenme yerlerinin 14 Masonik Tröst'ün faaliyetinde bulunduğunu belirtmiştir.

(New Zealanda Freemason, Yaz 1980, Cilt 8 No 3, sah. 3).

Masonluğun esasları :

«Masonluk veya Franmasonluk insanların iç tekemmüllerini sağlamak, fenni, güzel san'atların ve evrensel ahlâkı felsefi bir şekilde incelemek, bütün beşer faziletlerini ve kardeşliği uygulamak maksadını güden bir müessesedir»

(Simbolo, Kasım - Aralık 1980, No 14, sah. 7).

İsviçre B.L. B.Ü. Orazio Schanb'ın 1981 yılı mesajı :

«Eğitmek maksadını güden bir dernek, eğitilmeğe müsait olanlardan gayrısını saflarına kabul edemez ve etmemelidir; vasat kimseleri kabul edecek olursa, bunlar derneği kendi vasat seviyelerine yavaş yavaş düşünür ve iyiler cesaretleri kırılarak çekilir. Çünkü bu vasat kişiler Masonluğun inisiyatik ve spiritüel karakterini yavrayamazlar: halbuki masonluğun Dünyadaki varlığını haklı gösteren sebep bu karakterdir. Masonik tekris basit bir formalite değildir: bu inisiyasyon insanın kalitesinin ve düşünme tarzının devamlı bir surette değişmeğe teşvik edilmesini ifade eder. Bu tekris, masonluğu günlük hayatın kaidesi olarak benimseyebildiğimiz ölçüde bizi mason yapar»

(Alpina, Yıl 1981, B.Ü. mesajı).

Kipling K. in bir şiiri:

«Altı dürüst hizmet eden adamım vardır
«(Bütün bildiklerimi bana öğreten onlardır)
«Adları Ne ve Niçin ve Ne zaman
«ve Nasıl ve Nerede ve kimdir
«Ben onları başka diyarlara ve denizlere gönderdim.
«Ben onları Doğuya ve Batıya gönderdim
«Fakat benim için çalıştıktan sonra
«Ben onların hepsine izin verdim.

(The Maine Mason, Yaz 1980, Cilt 8, No 1, sah. 14).

LOCALARDAN HABERLER

Localarda Verilen Masonik Konferanslar

ŞUBAT — NİSAN (1981)

İSTANBUL

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İdeal	Sağlam Dalaman	Bir «Alman Büyük Locası»	30.3.1981
Kültür	I. Halil Göktürk	Atatürk ve İlkeleri	27.3.1981
Ülkü	Cevad M. Altar	Atatürk'ün Masonik İlkeler Açısından Yorumu	9.4.1981
Kardeşlik	Sinan Oktem	İnsanlar ve Cemiyetler	19.2.1981
»	Suha Umur	Türkiye'deki Masonluk Tarihine Bir Bakış	2.4.1981
»	Örner Faruk Kurt	Din ve Masonluk	16.4.1981
Hürriyet	Yusuf Nomal	MİMAR SİNAN Muh.: Lo.:	17.2.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Atlas	Jozef Baruh	George Washington Masonic Memorial'a Bir Gezi	18.2.1981
»	Viktor Sidi	Tolumlardaki Ritüeller Üzerine	18.3.1981
»	Ahmet Bölükbaşı	Masonluğun Gizemleri	1.4.1981
Hakikat	Niko Cıras	Tarih Boyunca Semboller	16.4.1981
Ahenk	Tayfur Tarhan	Akıl	25.2.1981
»	Faruk Erengöl	Evren ve İnsan	25.3.1981
Fazilet	Esat Güven	Masonluk ve Hasenat	24.3.1981
»	Sahir Erman	Günümüzde Masonluk	21.4.1981
Gönöl Mimarları	Kemal Yıldız	I. Derecenin Sembolleri	3.3.1981
Eşitlik	Enver Ziya Karal	Atatürk ve İnsancı Fikirleri	10.3.1981
ANKARA	Turgut Güngör	II. Derecenin Felsefesi	17.4.1981
Yunus Emre	Aktan Okan	Loca Çalışmaları Üzerine	21.1.1981
»	Eralp Özgen	Türk Masonluğunun Bugünkü Sorunları	18.3.1981
Erenler	Burhanettin Semi	Masonluk Neden ve Niçin Evrenseldir?	20.3.1981
Delta	Gönen İpekçi	Masonluğun Kuruluş Tarihçesi	23.2.1981
»	Yılmaz Altuğ	Atatürk ve Dışpolitika	23.2.1981
S. Dostlar	Sahir Erman	Günümüzde Masonluk	19.3.1981
»	Halil İbrahim Göktürk	Büyük Atatürk	30.4.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Ülke	Nejat Atahan	Landmarklar	17.2.1981
Hulus	Kostantin Katerancı	Agaplar Hakkında	25.3.1981
Freedom	İsmail İşmen	Sembolizmin Anlamı	12.3.1981
»	Halûk Bitek	Eriştirme Töreninin Esoterik Analizi	9.4.1981
Devrim	Ferhat Akat	Devrim Locası Tarihi	4.3.1981
»	Sedat Toydemir	J ve B Sütunları	1.4.1981
»	Muhittin Gençaslan	Ben Harici Alemde İken	15.4.1981
Pınar	Aytaç Manço	Bir Masonun Vatanına Karşı Görevleri	3.2.1981
»	Şevki Kayaman	Atatürk Devrimlerine Toplu Bakış ve Bunların Masonluk Açısından Görünüü	17.3.1981
Sevenler	Mithat Gürata	Atatürk ve Masonluk	13.1.1981
»	İbrahim Hoyi	Mason Otoritelerine Göre Landmarklar	24.4.1981
Hisar	Samî Day	Amerika ve Avustralya Localarındaki Çalışma İntibaları	24.2.1981
»	Ergin Elbızım	İnsanlık Sevgisi ve Dayanışma Üzerine	21.4.1981
Üçgen	Aydın Uluyüzman	Semboller	3.4.1981
»	Yalçın Yeşilsirt	Şakûl	17.4.1981
Üçşik	Necmi Karakullukçu	Atatürk Sofrası ve Kardeş Sofrası	20.4.1981
Gün	Fahrettin Belgin	2.°nin Sembol ve İşaretleri	4.2.1981

LOCA	KONUŐMAMI	KONU	TARİH
Gün	Hasan Balım	Taassup	18.2.1981
Özlem	Mithat Gürata	Atatürk ve Masonluk	13.4.1981
Başak	Mordo Saveryego	Çağdaş Masonluğun Hedefleri Üzerine	12.3.1981
Evren	Seyhan Çelikoğlu	Atatürk'ten Algıladıklarım	2.4.1981
»	Leon Mitrani	Yapı Sanatından Düşünce Sanatına	16.4.1981
Piramit	Oral Oğuz	Sevgi	10.4.1981
Burç	Doğan Alaloğlu	Sevgi ve Masonluk	6.4.1981
»	Yüksel Türk	İyi İnsan Olmak	20.4.1981
Nilüfer	Bülent Utkan	İnsan Sevgisi	2.4.1981

ANKARA

Doğuş	Rüçhan Altuğ	2. derece Tablosunun Anlamı	10.3.1981
»	Raşit TEMEL, Özdemir DEMİR	Masonluk Nedir, Ne Değildir,	
»	Sedat Tenik, Dinçer SÜMER	Mason Nasıl Bir İnsan Olmalıdır?	14.4.1981
İnanış	Halil Mülküs	Loca Çalışmalarından Ne Beklemeliyiz?	23.3.1981
Bilgi	Cemal Ertan	Yüzüncü Yıl	18.2.1981
»	Oğuz Altan	Masonik Düzen ve Kurallar	4.3.1981
»	Mithat Fenmen	Yüzüncü Yıl	18.3.1981
»	Necip Alayeli	Modern Masonluk Tarihi	18.3.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
Bilgi	Rasim Fenmen	Mithat Paşa'nın Özgürlük Üzerine Düşünceleri	15.4.1981
»	Cevad Memduh Altar	Atatürk'ün Evrensel Kişiliğinde Sevginin Yeri	6.5.1981
Dikmen	Medeni Soysal	İngiliz Locaları Hakkında	5.2.1981
»	Doğın Poyraz	ABD Cumhurbaşkanlarının Yemin Törenlerinde Bazı Masonik İmalatlar	16.4.1981
Yıldız	Ünsal Soygür	YUNUS EMRE ve Masonluk	12.3.1981
Çankaya	Behiç Sümeri	Sembol ve Sembolizma	10.4.1981
»	Ekrem Gürenli	Masonlukta Devam Sorunu	17.4.1981
Arayış	Aktan Okan	Yaratıcılık ve Masonluk	17.3.1981
»	Rüçhan Altuğ	Masonlukta Felsefe ve Mantık	21.4.1981
İZMİR			
İZMİR	Kaya Manoğlu	Haricilik, Masonluk, Masonik Formasyon ve Masonik İbadet	12.2.1981
Promethee	Rafael Roditi	Birinci Derecenin Bazı Sembolleri	11.2.1981
»	Alber Arditti	Tarih ve Masonluk	11.3.1981
Gönül	Atilla Elbeyli	Sevgi	17.3.1981

LOCA	KONUŞMACI	KONU	TARİH
İrfan	Ünlü Yukaruç	Atatürkçülüğün Soyut İlkeleri, Laiklik ve Masonluk Üzerine Bir Sohbet	9.3.1981
Ephesus	İ. Şevki Figen	Franma.: Evrimi (Leslie M. Scott Üs.: Bir Yayınının Derlemesi)	1.4.1981
»	Sungur Pamir	İnsan Bilincinde Tek Tanrı Kavramının Gelişmesi (Bu konuşma eski Sümer, Mısır, Hint ve Yunan Felsefelerinin Ma.: ile Benzerliklerini İnceleyen Bir çalışmadır.	15.4.1981
Eylem	Yüksel Őenyılmaz	Sevgi	13.4.1981
»	Oktay Sorgun	Masonlukta Şekil, Ruh ve Tenkit	20.4.1981
Manisa	Güres Çarkoğlu	Kuruluşundan Bugüne Mason Locası	11.3.1981
»	Ziya Aksan	Akıl Bize Rehber Olsun	8.4.1981

**KURULUŞ YILDÖNÜMLERİNİ
İDRÂK EDEN LOCALAR**

VADİSİ	LOCASI	KURULUŞ TARİHİ
İSTANBUL	HİSAR	9.4.1966
»	KÜLTÜR	10.4.1948
»	ERENLER	17.4.1957
»	KARDEŞLİK	20.5.1948
»	ÜLKÜ	22.5.1948
»	AHENK	23.5.1954
»	FAZİLET	23.5.1954
»	PINAR	27.5.1965
»	ŞEFKAT	29.5.1959
»	ATLAS	9.6.1948
»	DELTA	10.6.1957
»	SEVENLER	11.6.1965
»	İREM	13.6.1975
»	HAKİKAT	17.6.1953
ANKARA	İLKE	4.4.1980
»	YUNUS EMRE	9.4.1977
»	YILDIZ	30.5.1956
»	EŞİTLİK	3.6.1972
»	AHİLER	5.6.1969
»	YÜKSELİŐ	24.6.1950
İZMİR	EPHESUS	28.5.1965
»	PROMETHEE	9.6.1952
BURSA	NİLÜFER	6.5.1978

ARAMIZDAN AYRILANLAR

ADI—SOYADI	DOĞUM YERİ TARİHİ	TEKRİRİS TARİHİ	EBD. : MEŞ. : İNTİKAL TARİHİ
Suphi DALYANOĞLU	İstanbul, 1912	10.5.1955	Pınar 6.9.1980
Haldun TEREM	Selânik, 1907	27.2.1961	Delta 11.9.1980
Haydar DÜNDAR	İzmir, 1902	30.10.1951	Müsavat 17.11.1980
Sermet ERKAL			Çankaya 28.11.1980
İ. MEMDUH ÇAPAR	İstanbul, 1895	1920	Şefkat 19.12.1980
Mehmet ZÂİM	Bulgaristan, 1929	25.3.1980	Nilüfer 1.1.1981
Selâhattin TANDAL	İstanbul, 1908	1933	Şefkat 8.2.1981
Naşir ÖZELÇİ	Malatya, 1905	7.5.1959	Arayış 20.2.1981
Nurulhak KILIÇER	Edirne, 1916	9.12.1957	Barış 25.2.1981
Hayri PEKHAS	İstanbul, 1937	25.9.1972	İdeal 3.3.1981
Ziya ESİN	İstanbul, 1908	12.5.1965	Kardeşlik 8.4.1981
Macit ERBUDAK	İstanbul, 1912	14.8.1950	Uyanış 27.4.1981

Ebd. : Meş. : 'a intikal eden kardeşlerimize Ev. : U. : Mi. : 'ndan sonsuz mağfi-
fet ve kederli ailelerine ve bütün kardeşlerimize sabırlar dileriz.

HİÇ BİR ŞEY ÖLMEZ — HER ŞEY YAŞAR

ÇANKAYA Muh. : Lo. : 'sı ümli azasından olup, 28. Kasım. 1980 tarihinde ebedi
maşrıka intikal eden Sermet ERKAL K. : 'in nüfus kâğıdına yazmış olduğu görü-
len dörtlük:

İstemem nakli cenazemde çelenk ve ahenk
Debdebe ile gidilir saha değildir makber
Orası medhalidir barigâhı hüdanın
Kapısından içeri acz ile girmek gerekir.

MACİT ERBUDAK

Macit Rıza Erbudak Kardeşimiz 27 Nisan 1981 Pazartesi günü Ebedî Maşrıka intikal etti. Son zamanlarda sıhhatinden şikâyetçi idi fakat, böyle âni bir şekilde aramızdan ayrılacağına ihtimal vermiyorduk.

Macit Kardeşimiz 1912 senesinde İstanbul'da doğmuştu. Harici âlemde çok tanınmış, çok sevilmiş, çalışkan bir ilim adamı, İstanbul Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademisinde «Harita - Kadastro» Fakültesinin kurucularından ve ilk dekanlarından.

Otuz seneyi aşan Masonik hayatı bir kaç kişinin ömrünü işgal edecek kadar yoğun olmuştu; görev almadığı sene yoktu.

Ankara Uyanış Locasında 14 Ağustos 1950'de tekris edildikten sonra, 1953'te İstanbul'a gelerek Ülkü Locasına girmiş (8.12.1953), üç sene arka arkaya (1953, 1954, 1955) bu Locanın Sekreterliğini ve arkasından iki sene (1956, 1957) Üstadı Muhteremliğini yapmıştı. Ülke (1959), Hisar (1966) ve Özlem (1975) Localarının kurucularından, 1959'da Ülke Locasında İkinci Nazır, 1960'ta Birinci Nazır, 1961'de de Üstadı Muhteremi olmuştur.

Nihayet 1970'ten itibaren Büyük Locanın Büyük Görevliler Kurulunda Büyük İkinci Tören Üstatlığı (1971, 1973) ve Büyük Hatiplik (1973 - 1979) görevlerini yaptı. Bu arada Mimar Sinan Locasının kurucu üyesi olarak faaliyetini fasilasız şekilde devam ettirdi. Hayatının son iki senesinde de Yüksek Şûra Yönetim Kurulunda idi.

Yumuşak bir edâ, tatlı bir yüzle, suallerimizi gülümseyerek dinleyen, iyice hesaptan sonra konuşan, en iyi bildiği şeylerde bile - zaten iyi bilmediği şeye rastlamak kolay değildi - ilmi zihniyetin gerektirdiği tereddüt payını bırakarak bizi tenvir eden bu değerli Üstadın aramızda olmamasının yarattığı boşluğu nasıl dolduracağımızı, müşkülümüzü kirne hallettireceğimizi bilemiyoruz. Her şeyin arka tarafını görmeğe çalışan, şakacı ve parlak gözlerine bir daha bakamıyacağız.

Bildiğimiz bir tek şey var: bir defa yaşayan daima yaşar.

Macit Erbudak Kardeşimiz Büyük Maşrıka Ebedî Maşrıka birbirinden ayıran perdenin öbür tarafından bize gülümsemeğe ve bizi tenvir etmeğe devam etmektedir.

Ziya UMUR

Mimar Sinan Dergisinin 37 - 40. Sayıları Fihristleri

I — KONULAR FİHRİSTİ

Bü.: Üs.: MESAJLARI

(Şekûr OKTEN) 1981,40,4

ARAŞTIRMALAR

Mimar Sinan Muh.: Lo.: sınıf

Onbeş Yıllık Faaliyetleri (Tayfur TARHAN) 1981, 39, 5

MASONİK KONULAR

Masonca Davranış Üzerine Düşünceler (Macit ERBUDAK) 1980, 38, 24

Masonluk Çalışmalarını Düzenleyen Unsurlar (Fikret ÇELTİKÇİ) 1981,
40,6

Masonik Yaşamın Sonsuz Etkisi (Raşit TEMEL) 1981,40,19

TARİH

Modern Masonluğun Tarihçesi (Necip ALÂYELİ) 1981,40,23

Abraham LİNCOLN Mason mu idi? (Çeviren: M. Fuad AKEV) 1981, 40,
33

FELSEFE

İngiltere'de Ana Bü.: Lo.: nın Kurulduğu Çağda
Ahlâk Felsefesi (Macit ERBUDAK) 1980, 37, 5

- İçimizdeki Levhimahfuz I (Naki Cevad AKKERMAN) 1980, 38, 5
İçimizdeki Levhimahfuz II (Naki Cevad AKKERMAN) 1981, 39, 5
Evren ve Yaratılışı Hakkında Bilimsel Gerçekler ve
Kutsal Kitaplar Arasındaki Çelişkiler Bağdaştırılabilir mi? I
(Faruk ERENGÜL) 1980, 38, 16
Evren ve Yaratılışı Hakkında Bilimsel Gerçekler ve
Kutsal Kitaplar Arasındaki Çelişkiler Bağdaştırılabilir mi? II
(Faruk ERENGÜL) 1981, 39, 37
İnsanlığın Düşünsel Evrimde Eriştiği Doruklar
(Cevad Mehcum ALTAR) 1981, 39, 16

İNCELEMELER

- Özgürlüklerimiz Hakkında (İsmail Hüsrev TÖKİN) 1980, 37, 15
Fransız Devrimi ve Masonluk (devamı) (Fikret ÇELTİKÇİ) 1980, 37, 19
Eski Mısır'da Tasavvuf ve (Sülûk (Nureddin Necdet EVİN) 1980, 37, 30
Vasiyetname ve Socrate (H. Lütfü ENSARI) 1980, 37, 46
Masonluk ve Filateli (Çeviren: Tarık GÜNER) 1980, 37, 53
Masonluk ve Filateli (Çeviren: Tarık GÜNER) 1980, 38, 49
Duâ (Çeviren: Macit ERBUDAK) 1980, 37, 53
Masonik Şiirler I (Kemal KAPLANCALI) 1980, 38, 37
Masonik Şiirler II (Kemal KAPLANCALI) 1980, 39, 49
Bir Fantezi: Mitolojiden Masonluğa (Reşit ATA) 1980, 38, 53
Lo.: Sekreterleri Cennete Gider mi? (D.L. THORNE, Çev.
Mişel MARGULİES) 1980, 38, 62
Masonlukta Çeşitli Görüş ve Uygulamalar (Macit ERBUDAK)
1981, 39, 55
H.A. Efsânesi (G.D. of Newington, Çev. Mişel MARGULİES)
1981, 39, 59
Eski Türklerde Tuğra, Ok, Yay Sembolu (Reşat ATABEK) 1981,40,3
İonik Sütân (Tayfur TARHAN) 1981,40,43
Napolyon Mason mu idi (Mişel MARGULİES) 1981,40,52

LOCALARDAN HABERLER

- Lo.: larda verilen Masonik Konferanslar (MİMAR SİNAN) 1980, 37, 59
Lo.: larda verilen Masonik Konferanslar (MİMAR SİNAN) 1980, 38, 68
Lo.: larda Verilen Masonik Konferanslar (MİMAR SİNAN) 1980, 37, 59
Lo.: larda Verilen Masonik Konferanslar (MİMAR SİNAN) 1981,40,58
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden Lo.:lar (MİMAR SİNAN) 1980, 37,63
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden Lo.:lar (MİMAR SİNAN) 1980,38,71

Kuruluş Yıldönümlerini İdrak Eden Lo.:lar (MİMAR SİNAN) 1981,39,71
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden Lo.:lar (MİMAR SİNAN) 1891,40,64
Mimar Sinan Muh.:. Lo.:sının 1981 görevlileri (MİMAR SİNAN)
1981, 39, 67

OLAYLARIN İÇİNDEN

Derleyen : Sahir ERMAN)

Üye Azalmasına Bir Çare Bulunabilir mi?	1980,37,56
Gündüzleri Çalışan Bir Loca	1980,37,57
Mason Kimdir?	1980,37,57
Gılgamış Destanı	1980,37,57
Mavi Locanıza Yardım Etmek İçin Ne Yaptınız?	1980,37,58
Maine B.L.B.Ü. nın Mesajı	1980,38,863
«HIRAM» Yayın Alanına Girdi	1980,38,64
Westminster L. da Kutsal Kitaplar Arasına	
Şanı Yüce Kur'an da Konuldu	1980,38,64
Kuveyt L. sı Çalışmalarına Ara Verdi	1980,38,65
Maine B.L. nın Bir Tamimi	1981,39,63
Dallas Polis Locası	1981,39,64
New-York'taki Mısır Obeliskinin 100. Yılı	1981,39,64
Günümüzde Macaristan'da Masonluk	1981,39,65
Amerikan B.L.larının Matrikül Durumu	1981,40,55
Mason Eşleri Localara Giremez	1981,40,55
Süleyman Mabedinin İlk Planı	1981,40,56
Armond Beach Şehrinin Yüzüncü Yılı	1981,40,56
Yeni Zelanda'da Masonlar Köyü	1981,40,57
Masonluğun Esasları	1981,40,57
İsviçre B.L. B.Ü. Orazio Schanb'ın	
1981 Yılı Mesajı	1981,40,57
Kipling K.:.'in Bir şiiri	1981,40,57

ÜNLÜ MASONLAR

Besim Ömer Paşa (AKALIN) Ölümünün 40. yılında (1862 - 1940)
(Dr. Emine M. ATABEK) 1980, 37, 64

ARAMIZDAN AYRILANLAR

1980, 37, 72; 1980, 38, 72; 1981, 39, 72; 1981, 40, 65
Macit ERBUDAK K. 1981, 40, 66

II — YAZARLAR FİHRİSTİ

— A —

ALTAR Cevad Memduh :	
İnsanoğlu'nun Düşünsel Evrimde Eriştiği Doruklar	1981,39,16
AKEV Mehmet Fuad :	
Abraham Lincoln Mason mu İdi?	1981,40,33
AKKERMAN Naki Cevad :	
İçimizdeki Levhimahfuz I	1980,38,5
İçimizdeki Levhimahfuz II	1981,39,25
ALÂYELİ Necip :	
Modern Masonluğun Tarihçesi	1981,40,23
ATA Reşit :	
Bir Fantezi : Mitolojiden Masonluğa	1980,38,53
ATABEK Emine M. :	
Ünlü Masonlar (Besim Ömer Akalın)	1980,37,64
ATABEK Reşat :	
Eski Türklerde Tuğra, Ok, Yay, Sembolü	1981,40,37

— C —

ÇELTİKÇİ Fikret :	
Farsnız Devrim ve Masonluk (devamı)	1980,37,19
Masonluk Çalışmalarını Düzenleyen Unsurlar	1981,40,6

— E —

ENSARİ H. Lütfü :	
Vasiyetname ve Sokrates	1980,37,46
ERBUDAK Macit :	
İngiltere Ana B.L. nin Kurulduğu Çağda	
Ahlâk Felsefesi	1980,37,5
Duâ (Schweizer'den Çeviri)	1980,37,55
Masonca Davranış Üzerine Düşünceler	1980,38,24
M. İukta Çeşitli Görüş ve Uygulamalar	1981,39,55
ERENGÜL Faruk :	
Bilimsel Gerçeklerle Kutsal Kitaplar Arasında	
Görünen Çelişkiler Bağdaştırılabilir mi? I	1980,38,16

Bilimsel Gerçeklerle Kutsal Kitaplar Arasında Görünen Çelişkiler Bağdaştırılabilir mi? II	1981,39,37
ERMAN Sahr :	
Olayların İçinden	1980,37,56
Olayların İçinden	1980,38,63
Olayların İçinden	1981,39,63
Olayların İçinden	1981,40,55
EVİN Nureddin Necdet :	
Eski Mısır'da Tasavvuf ve Sülûk	1980,37,30

— G —

GÜNER Tarık :	
Masonluk ve Filateli (W. J. Kirby'den Çeviri)	1980,37,53
Masonluk ve Filateli (W. J. Kirby'den Çeviri)	1980,38,51

— K —

KAPLANCALI Kemal :	
Masonik Şiirler I	1980,38,37
Masonik Şiirler II	1981,39,49

— M —

MARGULİES Mişel :	
L. Sekreterleri Cennete Gider mi? (D.L. Thorne'dan Çeviri)	1980,38,62
H.A. Efsânesi (G.D. of Newington'dan Çeviri)	1981,39,59
Napolyon Mason mu İdi	1981,40,53
MİMAR SİNAN :	
Mimar Sinan Muh.: L.'sının 1981 Görevlileri	1981,39,67
L. larda Verilen Masonik Konferanslar	1980,37,59
L. larda Verilen Masonik Konferanslar	1980,38,68
L. larda Verilen Masonik Konferanslar	1981,39,68
L. larda Verilen Masonik Konferanslar	1980,40,58
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden L. lar	1980,37,63
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden L. lar	1980,38,71
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden L. lar	1981,39,71
Kuruluş Yıldönümlerini İdrâk Eden L. lar	1981,40,64

Aramızdan Ayrılanlar	1980,37,72
Aramızdan Ayrılanlar	1980,38,72
Aramızdan Ayrılanlar	1981,39,72
Aramızdan Ayrılanlar	1981,40,65

— T —

TARHAN Tayfur :

Mimar Sinan L. sınıfın 15 Yıllık Çalışmaları	1981,39,5
İonik Sütûn	1981,40,43

TEMEL Raşid :

Masonik Yaşamın Sonsuz Etkisi	1981,40,19
-------------------------------	------------

TÖKİN İsmail Hüsrev :

Özgürlüklerimiz Hakkında	1980,37,15
--------------------------	------------

— O —

OKTEN Şekûr

P.S. Büyük Üstad Mesajı	1981,40,4
-------------------------	-----------

— U —

UMUR Ziya :

Macit ERBUDAK K.	1981,40,66
------------------	------------

MİMAR SİNAN

Organ of the Grand Lodge

of Free and Accepted Masons of Turkey

CONTENTS

4. Message of the Grand Master Şekûr OKTEN
5. The new grand officers.
6. Elements regulating masonic Labors Fikret ÇELTİKÇİ
19. The infinite influence
of Freemasonry Raşid TEMEL
23. History of Freemasonry Necip ALÂYELİ
33. Was Abraham Lincoln
a Freemason? M. Fuad AKEV
37. Symbolism of the Tughra, Bow, and
Arrow in ancient Turks Reşat ATABEK
43. The ionic column (Wisdom) Tayfur TARHAN
52. Napoleon - was he
a Freemason? C.N. BATHAM
55. Current Events Sahir ERMAN
58. News from our Lodges Mimar Sinan
65. In Memoriam Mimar Sinan
67. Index Mimar Sinan

Adres : 25, Nuruziya Sokağı - Beyağlı/İSTANBUL

Year 1981

No. 40

